

Овај ЛИСТ нема цену

Геоградски БЛИСТ Географски

Часопис студената Географије

Број 005 Година ММХVII

ПО ДЕБЕЛОМ
ЛЕДУ

Детаљи из дневника Драгана
Шибалића

У СУСРЕТ СВЕТСКОЈ ГЕОГРАФСКОЈ ОЛИМПИЈАДИ 2017.

Сећање на академика Петра С. Јовановића

**ДЛАН НА СВЕТУ
СЛОБОДАНА МИЋИЋА**

ПОДЗЕМНИ
ДВОРЦИ
СРБИЈЕ

МАТЕРХОРН И ЈА -
ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД

У овом броју:
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

Драги наши саборци,

Ако сте овде очекивали нешто неочекивано, грдно сте у праву.

Из поузданих извора далеке нам будућности смо сазнали да ће 2020. године овај број бити апсолутни приоритет свих антиквара. Нудиће за њега богатство, али авај, нико се неће одрицати свог примерка. Шта је по среди? Просто, оно што стоји у часопису вредније је од свега ван њега! И немамо намеру да вас убеђујемо у то. Добили сте га у руке, чувајте га у глави. И сефу!

Уредништво БГ Листа

Импресум

Главни уредник:

Марко Ланговић

Издавач:

Универзитет у Београду
Географски факултет

Штампа: ПЛАНЕТА ПРИНТ

Тираж: 500

Редакција:

Војислав Дећански

Ивана Ђорђевић

Ратомир Веселиновић

Даница Ђуркин

Александар Петровић

Сарадници:

Милица Сучевић

Ангелина Опалић

Кристина Ћосић

Магдалена Рајић

Милан Марковић

Милан Михајловић

Теодора Поповић

Технички уредник:

Ратомир Веселиновић

Адреса редакције:

Студентски трг 3/III

email: beogeolist@gmail.com

FB: BG list

САДРЖАЈ

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ

2

6

АКАДЕМИК ПЕТАР С. ЈОВАНОВИЋ

МАТЕРХОРН И ЈА - ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД

8

14

ПО ДЕБЕЛОМ ЛЕДУ

КОЛЕВКА ПРВОГ ВИЗАНТИЈСКОГ ЦАРА -
ЈУСТИНИЈАНА ПРИМА

16

22

ОСВАЈАЊЕ ЛЕДНИКА АКТРУ

ДЛАН НА СВЕТУ СЛОБОДАНА МИЋИЋА

30

Од када постоји Завод за заштиту природе?

Завод за заштиту природе Србије, основан је 30. априла 1948. године, под именом „Завод за заштиту и научно проучавање природних реткости НР Србије“. Замишљен је као стручна и научна установа са задатком заштите и очувања, унапређења и промовисања природне баштине Србије. Оснивању Завода претходила је обимна анализа општег стања природе у тадашњој држави (период непосредно након окончања II светског рата), када је и уочена неопходност постојања и рада овакве врсте институције. Осим појединаца из научне и просветне заједнице, попут академика Синише Станковића, на овакву одлуку утицале су активности и подршка институција из овог домена: Природњачког музеја, Природно-математичког факултета, Шумарског факултета и др. Томе је претходило и усвајање законских прописа у области заштите и очувања природе, какав је и Закон о заштити споменика културе и природњачких реткости ДФ Југославије, усвојен 1945. године.

Које су биле прве активности Завода на заштити природне баштине?

Убрзо након оснивања Завода, на иницијативу Природњачког музеја, донет је акт о заштити резервата „Острозуб“, нарочито вредног због постојања ендемичнореликтне врсте зеленичета (*Prunus laurocerasus*). Први заштићени Споменик природе у Србији, проглашен је 1949. године. Био је то објект хидролошког наслеђа, водопад Велика и Мала Рипаљка, на реци Градашници, у подножју планине Озрен код Сокобање. То што је први проглашен Споменик природе у Србији

један хидролошки објект – водопад, сигурно није било случајно, јер су водопади и слапови као природне појаве, не само у оквиру геонаслеђа, за човека одувек биле изузетне и посебне – прави феномени природе. И ова чињеница сведочи о посебној вези (физичке) географије и заштите природе.

Како се развијао Завод и каква је данас његова организациона структура?

У почецима рада, Завод је бројао тек неколико, тачније – три стручњака, да би се у току неколико деценија, ширећи поље делатности, развијао и усложњавао, па је од заштите природних реткости стигао до заштите већих, природно вредних делова Србије. У том периоду развијали су се и кадровски капацитети, па Завод за заштиту природе Србије данас броји око 60 запослених, од чега су око половине стручни сарадници.

Активности Завода, које одликује мултидисциплинарност, одвијају се у оквиру три сектора: Сектора за заштиту природе, Сектора за истраживачко-развојну делатност и Сектора за правне, финансијске и опште послове. Осим теренских истраживања природно вредних делова Србије, пројеката заштите биодиверзитета и геодиверзитета, и других активности на очувању природе, Завод располаже јединственим информационом системом за заштиту природе, води Регистар заштићених природних добара, у оквиру библиотеке отворене за јавност прикупља стручну литературу грађу, издаје стручни часопис „Заштита природе“ и друга штампана и електронска издања, организује

образовне програме, промотивне манифестације, итд.

Које су основне програмске активности Завода?

Очување, заштиту и унапређење природне баштине Србије, Завод реализује кроз следеће активности:

» покретање процедуре заштите – вршење теренских истраживања и израда студија као стручних основа за заштиту подручја: прикупљање и обрада података, утврђивање граница заштићеног подручја, вредновање, утврђивање режима заштите (прописивање мера) и категорије заштићеног природног добра;

» истраживачки рад и рад на очувању биодиверзитета и геодиверзитета, као основе за очување и унапређење угрожених и ретких биљних и животињских врста и објеката геонаслеђа;

» стручни надзор, кроз праћење стања заштићеног подручја и предузимање мера његове активне и пасивне заштите, уз пружање стручне помоћи и остваривање сарадње са управљачима;

» издавање услова за радове у заштићеним подручјима и утврђивање услова заштите природе у поступку израде пројектне документације, просторних и урбанистичких планова и основа (шумских, ловних, риболовних, водопривредних и др.), програма и стратегија у свим делатностима које утичу на природу;

» издавање научно-стручних публикација и публиковање научних и стручних радова из области гео- и биодиверзитета, монографија, брошура, приручника и другог информативног материјала о

заштити природе, заштићеним подручјима и биљним и животињским врстама; израда штампаног, аудио и видео материјала који се односи на природне вредности Србије;

» образовање, презентација и комуникација са циљем упознавања најшире јавности о богатству и вредностима природне баштине Србије, развијања јавне свести о неопходности и значају заштите природе и методолошке помоћи у образовању у области заштите природе;

» међународна сарадња кроз повезивање и размену података и искуства с различитим установама из света које се баве заштитом животне средине и природе, учешће у раду међународних организација, ангажовање на имплементацији међународних конвенција из области заштите природе и учешће у спровођењу одређених међународних програма и пројеката.

Нарочит сегмент активности Завода представља успостављање и развој сарадње са научним и стручним установама у Србији и управљачима заштићених природних добара, али и сличним организацијама и институцијама, као и међународним организацијама и институцијама, с циљем размене искустава и знања у области заштите природе.

Да ли и на који начин Завод учествује у раду међународних организација које се баве очувањем природе?

Завод је у чланству најзначајнијих међународних организација за заштиту природе: Међународне уније за заштиту природе (International Union for Conservation of Nature - IUCN), Федерације паркова

Европе (Europarc Federation) и Европске асоцијације за конзервацију геолошког наслеђа (The European Association for the Conservation of the Geological Heritage – ProGEO).

Учествовао је у реализацији пројеката, који су значајни у смисли повезивања природе наше земље са светским системом заштите, попут: „Успостављање Емералд мреже у земљама југоисточне Европе“, „Емералд мрежа у Републици Србији“, „Заштита биодиверзитета плавне долине басена реке Саве“, „Европски зелени појас“, „Динарски лук“, и др.

Где је седиште Завода и у којим деловима Србије постоје његове радне јединице?

Седиште Завода за заштиту природе Србије је у Београду (др Ивана Рибара 91, 11070 Нови Београд), док је у систему Завода и Радна јединица у Нишу. Радна јединица у Приштини тренутно није активна, док је Радна јединица у Новом Саду, од 2010. године прерасла у Покрајински завод за заштиту природе, који је за ову делатност надлежан на територији АП Војводине.

Географи у (Заводу) заштите природе?

За географе, геологе и стручњаке сродних дисциплина, од велике важности било је оснивање Одељења за геодиверзитет, 2004. године, које и данас постоји у оквиру Завода за заштиту природе Србије. Задатак овог одељења је утемељење и ширење идеје о геонаслеђу и његовом значају, а главни циљ – истраживање, вредновање, заштита и промовисање објеката геонаслеђа. Тиме је и геонаслеђе (геодиверзитет) у области заштите природе у Србији, постало признато

као саставни део њене јединствене природне баштине.

Већ је раније споменуто да у Заводу ради око 25 стручних сарадника, међу којима је највише стручњака из биолошких дисциплина, затим дисциплина геологије и шумарства и пејзажне архитектуре, а присутни су и стручњаци из области просторног планирања и пољопривреде. Нажалост, у Заводу раде тек два географа, што је недовољно и за неке од основних активности, а тек за озбиљнији рад у геонаслеђу. То је резултат опредељења ове институције, али и недовољног ангажмана и интересовања географа. Управо кроз рад у геонаслеђу, потврђена је и промовисана снажна и нераскидива веза физичке географије и заштите природе, па верујемо да ће долазеће генерације младих физичких географа (геоморфолога, климатолога, хидрогеографа, биогеографа) откривајући ову област, разумети њен значај и потенцијал и усмеравати се ка раду у њој. То би било значајно за читаву географску науку, али и за њено одговарајуће присуство у оквиру институција какав је Завод.

Пише: Даница Ђуркин

прилике да презентују своје радове и истраживања. Географски факултет имао је част да угости ауторе различитих земаља, од држава у региону, преко држава Западне Европе, до далеког Мексика.

У циљу да нашим гостима пружимо прилику да упознају Београд, пре почетка конференције организован је обилазак града, при чему су имали прилику да упознају лепоте и осете дух престонице. Првог радног дана, у свечаној сали зграде Универзитета у Београду учеснике конференције поздравили су проректор Београдског Универзитета проф. др Иванка Поповић, декан Географског факултета др Дејан Филиповић и министар без портфеља задужен за демографију и популациону политику Славица Ђукић Дејановић која је званично отворила конференцију. Након свечаног отварања уследила су излагања и дискусија истакнутих професора и гостију из земље и иностранства. За крај дана учесници конференције имали су прилику да уживају у велелепном здању Скупштине Града Београда, где је приређен свечани пријем добродошлице. Присутне је дочекао Андреја Младеновић, заменик градоначелника Београда и у име Географског факултета др Гордана Војковић, продекан за наставу. Добродошлицу је увећао мини концерт цењене музичарке Биље Крстић и њеног хора „Бистрик“, који су извођењем српске етно музике гостима из иностранства приказали дух и традицију нашег народа.

Другог дана конференције излагања су одржана у згради Српске Академије Науке и Уметности. Том приликом присутни су чули речи уважених представника различитих институција, Центра за демографска истра-

Миграциони токови преплићу се широм света, а миграциона криза, са којом се последње две године суочавају државе Европе, највећа је од Другог светског рата. У времену у коме су међународне миграције једна од најактуелнијих тема, прожета бројним питањима важним како за емигранте, тако и за државе њихове жељене дестинације, али и оне, транзитне, међу којима је и Република Србија, на тзв. западној балканској

миграционој рути у септембру месецу, у периоду од 18. - 21., у организацији Универзитета у Београду - Географског факултета, Regional Studies Association (RSA) и MICaRD Network одржана је Међународна научна конференција „Савремене миграције становништва: нове перспективе и изазови“.

Конференцији је присуствовао велики број научника, домаћих стручњака из области миграција, младих истраживача и докторанада, као и креатора закона и политике, који су имали

НОВЕ ПЕРСПЕКТИВЕ И ИЗАЗОВИ

живања, Републичког завода за статистику Србије, Института за међународну политику и привреду, Факултета политичких наука и Географског факултета, који су са свог аспекта указали на постојеће миграционе трендове на простору Републике Србије и њихов значај.

Богат програм конференције употпуњен је 21. септембра трибином „Балканска миграциона рута: да ли је заиста затворена?“. На трибини су говорили представници Министарства унутрашњих послова, Комесаријата за избеглице и миграције, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Центра за заштиту и помоћ тражиоцима азила, Центра за демографска истраживања и

Географског факултета. Говорили су пре свега о тренутном стању миграната на простору Србије, али су се осврнули и на досадашње токове. Да није све тако црно како се представља уверили су нас речима да мигранти када дођу на једну територију представљају радну снагу и фертилно способно становништво и као такво могу да допринесу развоју друштва, уколико се оно на прави начин посвети њиховој интеграцији. Добили смо и одговор на питање да ли је миграциона рута на Балкану затворена, односно да свакако није, јер они још увек улазе на територију наше земље, додуше у много мањем броју. Људи које срећемо свакодневно на улицама Београда то и потврђују.

Под будним оком главне организаторке конференције др Данице Шантић, први скуп који је у потпуности посвећен миграцијама, остварио је свој циљ и оправдао очекивања свих присутних. Радило се, али и дружило, пуна три дана, након чега се дошло до научних сазнања, отварања нових питања, међусобног упознавања и размене искустава истраживача из разних образовних институција и организација и интензивирање њихове сарадње у контексту интердисциплинарног проучавања ове актуелне теме. Велики број учесника из различитих држава света говори о значају конференције о којој ће се још дуго писати и причати на конференцијама у будућности.

Пише: Верка Јовановић

„Сагледавање сопствене научне прошлости је нарочито важно у срединама као што је Крагујевац, у коме су се кроз историју радије дичили ратничким и војним него научним и уметничким достигнућима“.

Петар С. Јовановић има заслуге и достигнућа у једном и у другом. Рођен је 9. марта 1893. године и своје рано школовање је већ 1912. прекинуо због балканских ратова. Почетак Првог светског рата, 1914. године, приморао је Петра да прекине студије на Филозофском факултету у Београду и да се, као и многи млади људи његове генерације, прикључи као појачање Првој армији у Колубарској бици. Период војске започео је као ђак наредник, један од легендарних 1300 каплара. Они су били морална снага српској војсци. Из састава ове јединице израстао је будући интелектуални крем Србије. Са српском војском је прешао Албанију и заједно са својом јединицом обрео се на Солунском фронту. Након демобилисања, Влада Краљевине Србије је упућивала учене, младе људе на наставак школовања у значајне универзитетске центре у Европи. Такав је био случај и са Петром С. Јовановићем кога

је пут школовања одвео у Фиренцу, Рим, а потом и Париз.

По повратку у Београд, 1920. године, Петар С. Јовановић полаже дипломски испит и као одличан студент постављен је за асистента Јована Цвијића. Године 1922. одбранио је докторску дисертацију под називом „Прибрежни језерски рељеф београдске околине - геоморфолошка испитивања“ на Филозофском факултету у Београду, на Физичко-географској групи. Говорио је течно француски и италијански језик. Служио се немачким, енглеским и руским језиком.

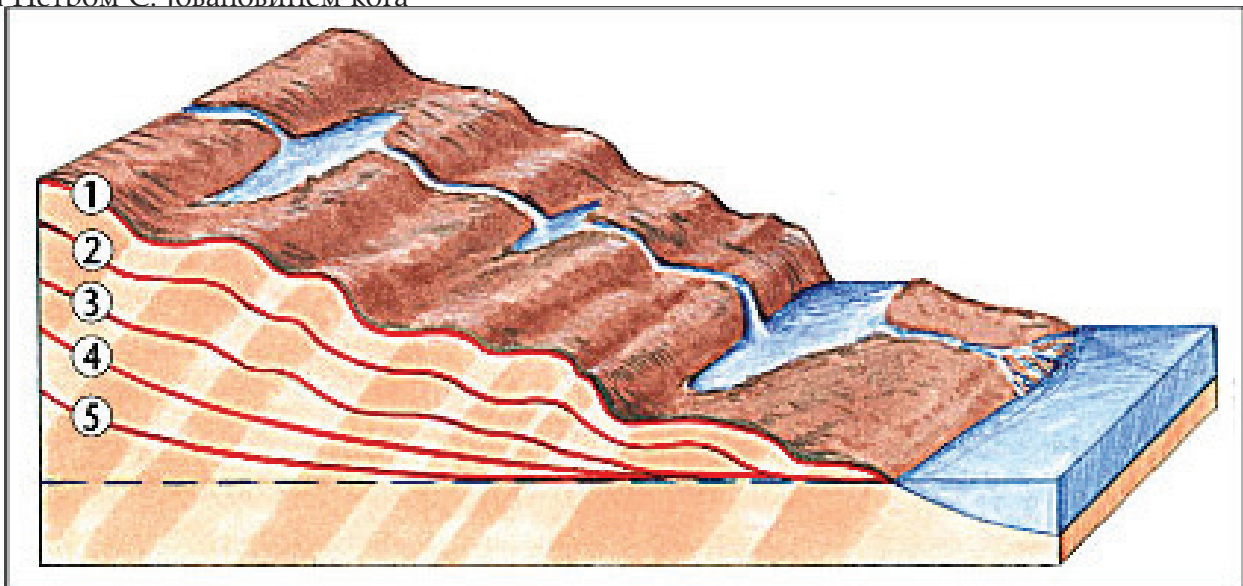
Јован Цвијић, увидевши способности свог младог сарадника, шаље Петра С. Јовановића, заједно са читавом плејадом младих интелектуалаца, у ослобођену Македонију у Скопље и поверава му задатак да оснује Катедру за географију и Географски институт на Филозофском факултету.

Скопски период Петра С. Јовановића траје од 1922. до 1941.,

дакле пуних 19 година и он је у научном и друштвеном погледу био најплодоноснији.

Упркос сталној несташници средстава за научни рад Петар С. Јовановић је обављао интензивна истраживања и објављивао вредне научне резултате који су га лансирани у врх тадашње географске науке у Европи. У времењу без савремене технике, транспортних средстава, сателитских снимака, морао је да препешачи терен који је истраживао. Из тих теренских истраживања настају његова највреднија дела: „Физичко-географска студија Скопске котлине“, „Глацијација Јакупице“, „Загаћени карст“, „О односу између абразионих и речних тераса“, „Абразиони и флувијални елементи у рељефу Поречког басена“, „Хидрографске особине серпентина“, „Геоморфологија сокобањске котлине“. Многи од тих радова су били објављивани на француском, чешком и руском језику.

Највећи научни допринос српској, али и светској геоморфологији Петар Јовановић даје круцијалним радом под називом „Уздужни речни профили - њихови облици и стварање“ објављеним 1938. године. Дело је засновано на теоретско-матема-

АКАДЕМИК ПЕТАР С. ЈОВАНОВИЋ

тичким и геометријским основама, а истовремено на основним постулатима деловања флувијалне ерозије.

Овим радом П. Јовановић започиње примену математике у геоморфолошким истраживањима. Тај рад, како многи аутори наводе, представља најдубљи домет научне мисли, један од највећих и најоригиналнијих резултата у области географије од Јована Цвијића до данас. Ово његово дело објављено је на француском језику. Тај и други радови су, касније, били препорука за чланство у Краљевској академији наука. Он је био управник Географског института Филозофског факултета у Скопљу; уредник Гласника Скопског научног друштва Природњачког одељења; председник Географског друштва у Скопљу од оснивања 1926. до одласка из Скопља, 1941. године; председник Планинарског друштва и Туристичког савеза у Скопљу; као угледни универзитетски професор, учествује у друштвеном животу града Скопља, а године 1938. постаје његов градоначелник.

Београдски период Петра С. Јовановића

Други део животописа Петра С. Јовановића почиње у Београду 2. марта 1946. године, када је као универзитетски професор Катедре за физичку географију, изабран за дописног члана Академије природних наука. Петров рад у науци и прегалаштво у друштву протезали су се од универзитетске наставе, преко организације научних истраживања и стварања научног подмлатка до руковођења постојећим институцијама и оснивања нових. Учествовао је у оснивању првих института САНУ, међу којима

су били Географски институт, Математички институт, Институт за српски језик. Године 1948., Петар С. Јовановић је изабран за редовног члана, а потом за Генералног секретара Српске академије наука. На тим пословима службовао је девет година.

Петар С. Јовановић је у шездесет четвртој години преминуо у Београду, 15. новембра 1957. године. Тај крагујевачки, београд-

ски, фирентински и париски ђак коме је био предодређен пут научника велике умне моћи посвећене стварању и делу признатом од иностраних и српских научника, носио је део бремена академског научног и друштвеног живота Србије. Његов таленат и стваралаштво, његова научна и друштвена дела, овим текстом, писаном речју се чувају од заборава.

Пише: Александар Петровић

Кажу да сам научио да читам латиницу са шест година како бих читао преводе филмова које сам, да буде знано, обожавао да гледам тада као и сада. Признајем да се тога не сећам, али се одлично сећам две најавне шпице за филмске куће – лава који риче и планине шиљатог врха! Са лавовима ми се пут, на срећу, у Африци није укрстио. Матерхорн сам видео и због тога сам веома срећан!

Ово није прича о Матерхорну јер се на исти нисам ни попео. Ово је наставак приче из једног од претходних бројева, о теренској настави. И то не обичној, већ о теренској настави са погледом на Матерхорн (Сл. 1). Питате се сада па где сам ја то онда био. Одговор следи!

Све креће успешном сарадњом са двојицом истраживача Геолошког института Универзитета у Берну. Њихова експертиза је датација квартарних седимената космолошким методом. Током овог лета посетили смо планину Жијово у Црној Гори и узорковали моренске блокове. Сазнавши да, и поред тога што се бавим траговима плеистоцене глацијације на планинама Балканског полуострва, никада нисам дошао у контакт са рецентним ледником, колеге су ме позвале у Швајцарску. Моју сумњу да ће до тога заиста и доћи разбио је официјани позив од стране Бернског Универзитета. Требало је да узмем учешће у реализацији блок наставе на предмету Квартарни седименти. Позив прихваћен са задовољством!

Организација предмета у виду блок наставе посебно добија на смислу ако је у питању теренска настава. Такав је случај са предметом

Квартарни седименти. Поштовање сатнице официјалног плана рада је у швајцарским условима лака, сви возови функционишу као швајцарски сат. Возови су нам били основно превозно средство. Поред жичара, наравно. Правац Берн – Цермат прођосмо уз неколико брзих преседања. И ето одмах њега над крововима од шиндре који красе ову архитектонски складну урбану целину (Сл. 2). Матерхорн. Осунчан. Пут жичаром на врх Ротерхорн (3.102 m н.в.), који лежи насупрот Матерхорна, нам је пружио прелеп поглед на најпознатији пејзаж Швајцарских Алпа. Исто се наставило и током пешачке туре ка нашој крајњој дестинацији, Финделан леднику (Сл. 3).

му, поред повлачења од 200 m за 4 године, сведочи и смањивање дебљине ледника за око 6 m (Сл. 5). Два и по дана проведена на леднику омогућила су студентима да добро сагледају и картирају његову околину, али су и мени омогућила дивне погледе на незаборавни врх (Сл. 6).

Следећа станица нам је била на 1.000 m нижој надморској висини. Циљ – увидети шта се дешава са глацијалним седиментима када се ледник повуче. Глацијални седименти на Енгстелналпу представљали су мој сусрет са старим знанцем, траговима плеистоцене глацијације, али и са врхунски развијеним планинским туризмом (Сл. 7).

Концепт теренске наставе подразумевао је посету три локације различитих надморских висина. На Финделан леднику студенти су се упознали са рецентним глацијалним седиментима и седиментима из Малог леденог доба. О величини ових последњих, прави осећај се добија тек кретањем по гребену бочне морене (Сл. 4). Иначе, Финделан ледник се рапидно смањује последњих година о че-

Последњи дан је био резервисан за упознавање са флувио-глацијалним седиментима околине Рамсеа. Они се простиру знатно ниже, испод 500 m н.в. па је то уједно и био дан када сам се опростио од Швајцарских Алпа. Незаборавни поглед на Матерхорн ће заувек остати у мом сећању! Захваљујући мојим пријатељима Накију и Сердару.

МАТЕРХОРН И ЈА – ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД

Пише: Теодора Поповић

Лето... и одмах помислите на море и таласе, песак, палме, сунцобране, шешире и наочаре за сунце, креме за сунчање, излежавање на плажи... Стоп. Станите. Зауставите филм у вашој глави. Нећете то данас гледати. Идемо из почетка.

Лето... ранац на леђима, карта у рукама, „outdoor“ прибор, удобне ципеле. То ја зovem правим одмором за душу и тело. Недвосмислено се слажем са Гандалфом који је рекао да је на нама да одлучимо како ћемо проводити време које нам је дато. Ово је мој избор.

Када се данима температура ваздуха не спушта испод 30°C најбољи начин да се природно расхладите, поред сочне, слатке лубенице, свакако је да посетите неку од пећина Србије. Мајка природа није била шкрта према

ни најмузикалније, али су јединствене, мистериозне и лепе свака на свој начин.

На сам помен пећине у мени одмах проради писац-авантуриста. То ремек дело природе заголица ми машту. Онда се пита да ли је то „пећина строга у којој живи Бабарога“ и хоћу ли је срести, да ли ћу пронаћи добро скривено благо (ћупове пуне злата) неког хајдука или ћу у њеној тами набасати на троглаву аждају, усамљеног змаја жељног друштва или неко друго тајанствено биће.

Моја љубав према пећинама почела је још док сам читала дечји роман „Орлови рано лете“ Бранка Ћопића. Уживала сам у несташлцима храбре дружине харамбаше Јованчета, изградњи „логора“ Тепсија, а највише у проналаску пролаза у подземну пећину.

Да ли због тога што су неке од њих биле станиште праисто-

накита или легенди о њиховим открићима, нисам сигурна, али љубав се распламсавала приликом посета свакој од њих.

Ледена пећина ми је некако прирасла за срце. Она нема електрично осветљење као друге уређене пећине, што мени, заљубљенику у подземне чари, сасвим одговара. Онда замишљам да сам спелеолог, па се кроз њу крећем уз батеријску лампу.

Природа ју је саградила на правом месту испод стрмих кречњачких литица кањона Увца. Како да не заволите овај драгуљ природе када до њега можете доћи искључиво вожњом чамцем Увачким језером и пењањем уз металне степенице на стрмој језерској обали у пратњи Месуда Меска Реброње, координатора чуварске службе Специјалног резервата природе Увац.

Ко посети једном ову пећину, засигурно ће јој се поново вратити. То се и мени догодило. Мој драги домаћин пун је приче. Ледена пећина припада Ушачком пећинском систему, једном од најдужих у Србији. Према истраживању Академско спелеолошко-алпинистичког клуба (АСАК-а) систем је дугачак 6.185 m. Легенда каже да је име добила због константне температуре од 8°C. Дах зауставља не својом хладноћом већ својом лепотом. Да је хладно, хладно је. Њен обилазак представља незабораван доживљај и праву авантуру.

На улазу је гвоздена капија, а чаробни кључ који је отвара, погађате, код Меска је. Када закорачите у њу започиње чудесни окамењени пећински свет. Главни канал Ледене пећине простира се паралелно главном каналу Ушачке пећине, на растојању од око 100 m. У одређеним тачкама пећински пролази су међусоб-

нама, па нам их је несебично даривала. Наше пећине нису ни најдуже на свету, ни најдубље,

ријског човека или можда због моје омиљене животиње слепог миша, разноврсног пећинског

но и повезани. Кад Меско отвори капију, започиње чаролија. Крећемо се каменом оивиченом стазом са неколико мостића преко водених препрека. Осим што нам Меско осветљава пут, то чинимо и ми сами малим лампама. Из потпуне таме израњају прелепи облици. Око мене импресивни пећински украси – сталактити и сталагмити, високи стубови, иглице, окамењене драперије (пећинске завесе). Поред нас бигрене каде, сада празне, а када се у њима накупи вода претакаће се што ће бити леп приказ.

Стаза нас води даље ка делу где се пећина сужава. Не ходамо више по равном, сада наступа нераван терен, мој омиљени део пећине. Провлачимо се између огромних стена. Меско осветљава лик човека на једном од украса, и гле стварно, сасвим јасно се може уочити мушкарац

са брковима. До њега још један лик, па још један.

Пећина је дуга 2.500 m, али се обилазак завршава у великој пећинској дворани, на око 600 m. Нема нам друге, морамо натраг истим путем, мада бих ја радо наставила даље са групом спелеолога која пролази поред нас. То ме подсети да на другој години (четвртом семестру) студијског програма Географија имамо изборни предмет Спелеологију. Не журим, упијам ту лепоту свим чулима док батеријска лампа осветљава светлуцаве наките. Хватам сенке на зидовима пећине и трудим се да их овековечим фотоапаратом. Туга ме једино обузима када видим трагове човека. Зар се мора ломити пећински накит и уписивати име на зидовима пећине? Какви смо ми то људи када нарушавамо овакву лепоту? Сада ме не чуди висока метална ограда која је поставље-

на на улазу. Ту је да би спречила нелегалне обиласке и овакво понашање „нељуди“.

На улазу у пећину већ је гужва. Заслепљује нас јака светлост. Осећа се топлина сунца чији се зраци стидљиво пробијају кроз крошње дрвећа. Пристигла су још два бродића. Стрпљиво чекају да ми завршимо обилазак пећине, сиђемо низ степенице и укрцамо се у наш чамац. Док Меско пали мотор друга група туриста полако креће ка пећини. Помало им завидим, али вратићу се ја опет, обећавам то себи. Одлазим до видиковца „Молитва“ да још једном видим улаз у пећину, сада из птичје перспективе. И опет ми застаје дах.

Можда ће се радња неког од мојих будућих романа одвијати баш у некој од пећина. Бићете обавештени. У међувремену, можда се сретнемо у некој од њих.

У СУСРЕТ СВЕТСКОЈ ГЕОГРАФСКОЈ ОЛИМПИЈАДИ (iGeo 2017)

Пише: Војислав Деђански

Географска олимпијада (iGeo) је светско такмичење из географије за ученике старости 16-19 година, на којима учествују најбољи млади географи из преко 50 држава света. Године 2017. Београд и Република Србија имаће част да буду организатори XIV светске географске олимпијаде.

Такмичење организује Регионални центар за таленте „Београд 2“ у сарадњи са Географским факултетом у Београду.

Прва географска олимпијада одржана је у Хагу, у Холандији, 1996. године. На њој је учествовало само пет држава, односно 20 такмичара. Такмичења су се одржавала на сваке две године, све до 2012., од када се одржавају сваке године. Такмичења се одржавају у две категорије: појединачно и тимски. Највише успеха на олимпијади има Пољска са шест златних медаља, на другом месту су Румунија и Сингапур са по три. Када су у питању појединачне победе, на првом месту је такође Пољска са четири победе, Румунија са три и Сингапур са две. Најус-

пешнији такмичар свих времена је Јон Александру Барбу из Румуније који је победио чак два пута (2008. и 2010. године).

Само такмичење састоји се из три врсте теста: Written test (писани тест) 40% укупне вредности, Fieldwork test (рад на терену) 40% укупне вредности и Multimedia test (мултимедијални тест) 20% укупне вредности.

Писани тест се састоји из шест области које су изабране од прелиминарних 12, а које се саопштавају учесницима одређено време пред такмичење. У самом тесту постоји подједнака заступљеност питања из свих дисциплина географије. Питања могу бити различитог карактера, од теоријске до апликативне географије.

Рад на терену се састоји из два дела: Први део, учесници спроводе на самом терену који обилазе и уз помоћ водича обављају одређени задатак. Други део се обавља у учионици и представља наставак већ започетог рада.

Мултимедијални тест се састоји од 40 питања од којих свако има по четири понуђена одговора. Такмичари на основу

фотографије, дијаграма, графика или табеле долазе до тачног одговора. Сваки тачан одговор вреднује се са 0.5 поена.

Наравно, победник је онај такмичар који сакупи највећи број поена. У тимском такмичењу, бодови такмичара једне земље се сабирају и победник је она држава чији су такмичари сакупили највећи број бодова.

На последњој географској олимпијади у Пекингу 2016. године победио је Вутипат Киратипаисарл са Тајланда, док је тимску победу однела екипа из Аустралије. Укупно је учествовало 45 држава, односно 173 такмичара.

На XIV Географској олимпијади која се одржава у Србији, очекујемо такмичаре из преко 50 држава света. Само одржавање овако значајног такмичења, са великим бројем учесника из различитих делова света има за циљ промовисање географије као науке међу ученицима и младима са једне, и промовисање Београда и Републике Србије као државе домаћина са друге стране.

Свима желимо добродошлицу и нека најбољи победи!

КУМБРЕ ВИЈЕХО – ТЕМПИРАНА БОМБА?

Пише: Стефан Јанкићевих

На свету постоји неколико супервулкана који би могли да разоре велике делове Земље, ако би еруптирали. Свакако је највећи и најпознатији Јелоустон у САД, али има и неких мање познатих, од којих је најзанимљивији Кумбре Вијехо на Канарским острвима. После цумани катастрофе у Индијском океану из 2004. године, научници су „подгрејали“ старе страхове да човечанству прети велика опасност са Канара, где би потенцијална ерупција могла да створи мегацунами у Атлантику и за само неколико сати опустоши запад Африке, запад Европе, густо насељено источно приобаље САД, Карибе и Бразил.

Купола Кумбре Вијеха достиже висину 2.000 m, а нагиб насланог вулканског материјала у бочном јужном делу је 15-20°. Кумбре Вијехо има нестабилну бочну структуру куполе у јужном делу, због пукотине у материјалу који се пружа меридијански, а која је настала приликом последње ерупције (1949. године). Наслаге материјала овог вулкана простиру се најмање још 5-10 km у дубину Земље, а дубина мора на том делу је преко 4.000 m.

Уколико би дошло до ерупције и/или земљотреса, нестабилна структура јужног дела куполе би се урушила при чему би се одвалио један огроман блок материјала 25 km дуг, 15 km широк, дебљине 1.400 m, који би кренуо низ стрмину у море. Громада би имала 150-500 km³ материјала који би се сурвао са велике висине. Из до сада наталоженог вулканског материјала геолози су утврдили да је до обрушавања куполе долазило пар десетина пута у протеклих

неколико милиона година, а последње урушавање је било пре 566.000 година, када је формирана и купола суседног вулкана Кумбре Нева.

Иначе, нестабилности вулканске куполе Кумбре Вијеха доприноси и клизиште у бази у дужини око 12-15 km у делу зароњеном у море. Читавој стенској маси би било потребно 15 min да се стрмоглави до мора. Све заједно би наставило да се клиза преко муља и блата све брже и брже док се не би зауставило на дну мора на дубини од 4.000 m. Растурен материјал био би 3.500 km унаоколо.

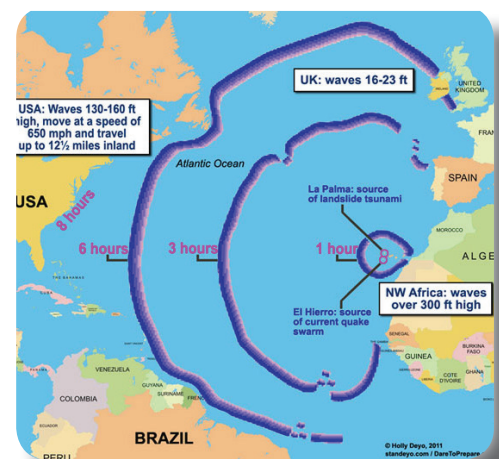
Два минута након удара прве и најтеже громаде у море, формирао би се водени зид који би достигао висину од 900 m (премда неки научници сматрају да не може достићи ову висину) и који би брзином од 100 m/s кренуо преко Атлантика. Талас би након пређених 50 km био висок 500 m, а након 250 km био би виши за још неколико стотина метара. Околна острва би већ након 15-30 min претрпела огромно зарање. Након једног сата талас висине између 50 m и 100 m достигао би афричку обалу где би се разлио по Западној Сахари. Према западу и северу Атлантског океана би кренула серија таласа од којих би највиши био 60 m. Након 3 h стигли би до обала Португала и Шпаније, а након 6 h до Француске, Британије, Бразила и Њујорка.

Талас од 10 m би стигао прво у Њуфаундленд и истовремено на северни део Јужне Америке висине од 15-20 m. Након 9 h цумани би стигао на Флориду са висином и до 25 m. Научници су веома прецизно мерили осцилације у висни таласа које би зависиле од подводног рељефа у Атлантском океану, тачно

дајући сликовни приказ њиховог издизања и спуштања.

Коаутор студије Сајмон Деј, у „Дејли Експресу“ је изјавио да би америчка обала била потопљена таласима који би продрли и 20 km у копно. Бостон би био први на удару, а онда Њујорк, Мајами, Кариби, Бразил. Најмање милион људи би погинуло. Деј је посебно нагласио да за њега није питање да ли ће се вулкан Кумбре Вијехо обрушити, већ када ће се то десити. Уколико би становништво било упозорено одмах, највише 9 h било би могуће за евакуацију. Једино је питање колико се људи који би остали може сместити на безбедну висину од најмање 25 m.

Попут неких страних и наши стручњаци сматрају да су ове процене мало нереалне јер је тешко да ће се остварити овакав сценарио. Осетљиви инструменти су поређани широм острва и на морском дну око вулкана и прате све промене које се дешавају. Бележе се слаби потрес и блага вулканска активност. Можда је све то припрема за катаклизму невиђених размера или ипак само уобичајени тренутак у животу вулкана. Ко зна. До ерупције ће доћи, то је сасвим сигурно, а када и које јачине ће бити, може се само нагађати. Ако су прорачуни тачни, овај супервулкан и мегацунами могу изазвати праву катастрофу.

Пише: Милан Михајловић

Петак, 28. октобар 2016.
Дан први.

Тог раног јутра упутили смо се пут Црне Горе и високог Дурмитора. Разлог и циљ нашег путовања било је узимање узорака са ледника Дебели намет који се налази у источном делу Дурмиторског масива, а план унапред савршено осмишљен, тако да сам био сигуран да нас ништа непредвиђено не може задесити.

Из Београда смо кренули Ибарском магистралом, преко Чукарице и кроз насеља градске општине Барајево. Познајем овај пут, али не довољно, те сам се трудио да што боље упамтим насеља кроз која путујем. Прошавши кроз Љиг и Горњи Милановац, настављамо пут преко Чачка, Овчарско – Кабларском клисуром до Пожеге, Ужица и даље до Златибора. Са сваким новим километром терен се мењао, надморска висина повећавала, а пејзажи постајали све разноврснији и интересантнији. Преко Нове Вароши и Пријепоља убрзо стижемо на државну границу, а након краће паузе у Пљевљима настављамо пут Жабљака. У подножју Дурмитора, на 1.465 m надморске висине, налази се овај градић, изузетних природних могућности и техничке опремљености за скијање, највећи центар зимског туризма у Црној Гори.

Након доласка на финалну дестинацију и кратког предаха, пошли смо у обилазак околине. Пuteви су овде уски и стрми, изграђени на скоро 2.000 m надморске висине, а осећај возити се њима узбудљив колико и опасан. Скривено у боровој шуми, окружено голим

планинским врховима, смештено је Црно језеро, недалеко од центра Дурмитора, Жабљака. Био сам фасциниран пејзажом који сам затекао. Мирно језеро окружује ништа до тишине. Тишина која ствара осећај да језеро скрива тајну места на коме је настало.

Ноћ се убрзо спустила на Дурмитор и ја утонух у сан, нестрпљиво исчекујући дан који следи.

Субота, 29. октобар.
Дан други.

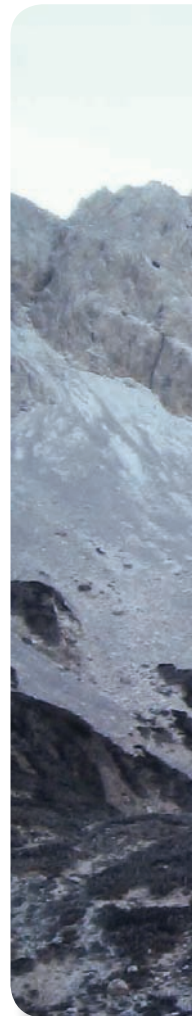
У освитку зоре, са великим узбуђењем, спаковали смо опрему и кренули пут леденог Дурмитора. Било је хладно, веома хладно.

Након краће вожње до насеља Мотички гај, паркирали смо ауто у подножју, где се налазио путоказ за планинарску стазу, узели велике ранчеве и кренули да пешачимо ка задатом одредишту. Ходали смо по замрзнутој земљи окружени дрвећем прекривеним снегом. Двадесетак минута касније дођосмо до „раскрснице“ и путоказа „Дебели намет, 5 километара, 3 часа и 30 минута“. Пут је водио кроз густу борову шуму. По залеђеној, негде и блатњавој земљи, започели смо наш пут пун успона и уских, непроходних стаза. Пењући се све више и више тешко сам дисао. Прошли смо поред букове шуме која ме је подсетила на причу о вегетационој инверзији.

Задихан изашао сам на чистину и угледао ледник. Знао сам да је то тек почетак, имамо ми још доста да ходамо. Знате како обично кажу - не гледај иза, већ иди само напред, међутим, нисам се могао одупрети знатижељи која ме је пратила и погледао сам. Оно што сам видео оставило ме је без даха. Кажу

људи да је кањон реке Таре прелеп и потпуно су у праву. Ја бих томе додао и задивљујућ. Окружен околним брдима, јасно се видео при оваквом времену.

Но, ми настављамо наш успон даље. Пут више није толико стрм као у шуми, али је кретање захтевало више пажње јер смо ходали по уким стазама стрмих страна некадашњег валова. Након „само“ 2 часа и 20 минута од почетка пешачења стигли смо до бивка. Мали црвени објекат налик шатору, у коме се троје људи једва окрене, али је више него добродошао у оваквим тренуцима, да се угрејемо и окрепимо. Стотинак метара иза бивка налази се ледник. Одушевљено сам дочекао да станем на њега. Бескрајна бела површина. Лед. Прави лед. Нама су била потребна удубљења до којих смо морали да стигнемо преко ледника. Е, ту креће права забава. Претпостављате, да, било је клизаво. Врло клизаво. Небројено пута сам падао и устајао. У тим тренуцима лед ми се чинио тврђим од бетона. Без падања нема ни правог доживљаја ходања по леду, сложићете се. Напоследку, у једном удубљењу нашли смо профил на коме су се јасно могли видети слојеви леда. Узимали смо узорке по слојевима, тачније 10 узорака. Чекић, штемајз, најлон кесе и исписани бројеви на малим папирима. Комади леда су били мали, па је пуњење кеса дуго трајало. Требало нам је око сат времена да завршимо посао. Цирк у коме је формиран ледник је у сенци и до нас нису

допирали сунчеви зраци па је било врло хладно. Чинило ми се да смо на леднику провели више времена него што заправо јесмо. Након успешно обављеног посла, застали смо у бивку да повратимо снагу, после чега смо кренули назад. Помало уморан и смрзнут, гледао сам само испред себе. Камење испод ногу било је нестабилно и сваки корак све несигурнији и несигурнији. Напослету угледах ауто. Олакшање и радост.

Недеља, 30. октобар. Дан трећи.

Лед који смо узели отопио се тек наредног дана, па смо га преточили у стаклене флашице које смо запечатали силиконским лепилом. Стаклене флашице се

шаљу на анализу на Физички факултет. Тек тада сам схватио колико је на Дебелом намету било хладно. Али, вредело је свакогведеног минута. Па, немате баш сваког дана прилику да шетате по леднику.

Но, дошао је крај нашем кратком путовању и тог јутра смо кренули за Београд. Успут смо кратко свратили у Сопотницу код Пријепоља, због узимања узорак кречњака на слаповима ове реке. Истраживања на овој притоци Лима која се спушта са Јадовника постају већ редовна пракса за мене. Слапови Сопотнице су заштићени споменик природе због свог значаја и лепоте. Морам признати, заиста су прелепи.

Идеја је била заобићи Ибарску магистралу, па смо од Ужица кренули другим путем. Овај пут нам је омогућио посету Дивчибарима, а мени упознавање предела овог краја и села пожешке општине. То је било уједно и последње стајлиште до Београда и крај путовања.

Можда се питате какве везе има наша мала авантура са Геоакцијама? Има и те како! Теренски рад најважнији је део географске науке. На тај начин најбоље и најефикасније се стиче разумевање садржаја који учимо на настави. Стога предлагем свим студентима да се прикључе Геоакцијама, јер се доживљаји и искуство са терена дуго памте.

КОЛЕВКА ПРВОГ ВИЗАНТИЈСКОГ ЦАРА - ЈУСТИНИЈАНА ПРИМА

Пише: Милан Марковић

Негде на седмом километру пута који од Лебана води ка Радан планини, мало након села Штулац, одваја се са леве стране мали, неуређен земљани пут. С обзиром да нема никаквих знакова већина људи ће само наставити својим путем не обраћајући пажњу, а ако неко ипак и крене тим путем након пар минута наићи ће на место са гомилом старих и разбацаних рушевина, остатака зидова, лукова и прелепих мозаика. На том месту пре петнаест векова рођен је последњи римски, а први византијски цар Јустинијан I, познат и по изградњи цркве Аја Софије. На месту свог рођења подигао је велелепни град под називом Јустинијана Прима, данас по-

знат и као Царичин град. Опасан четвороструким бредима, град је представљао оличење моћи Византије. Данас, посматрајући остатке тог велелепног града може се наслутити само делић његовог значаја и моћи. Град се састојао од Акропоља, Доњег и Горњег града. Шетајући локалитетом можемо видети и остатке неколико базилика и катедрала, занимљивих мозаика и поплочаних стаза делимично прекривених травом. У овиру града постојао је и пространи централни трг, позориште, хиподром, водоводна и канализациона мрежа и подно грејање, а у околини, недалеко од града налазе се и остаци моста-бране и вештачког језера које је служило за водоснабдевање. Цар је у граду

поставио и седиште архиепископије Илирије што је додатно допринело његовом значају.

Давне 1880. године рушевине овог града описао је Мита Ракић, а 1912. године покренута су прва истраживања локалитета. Убрзо, због ратова, ископавања су прекинута да би касније поново била покретана и прекидана због проблема у држави и недостатка финансија. За време тих прекида о локалитету се веома мало бринуло, те је често био прекривен травом и коровом, а у новије време стаклом и разним отпадом. Све наведено је нарушавало амбијент овог локалитета чији је обилазак био готово немогућ и незамислив.

Локалитет је данас у много бољем стању. Археолошки институт Београд уз сарадњу археолога из Француске и Немачке повремено врши истраживања, а локалитет је номинован за улазак на листу светске културне баштине УНЕСКО-а. Због таквог значаја у будућности би требало много више бринути о локалитету, додатно га уредити и радити на његовој популаризацији. Једна од великих предности локалитета је близина Радан планине, у чијем се подножју локалитет налази. Сама близина и значај планине се могу додатно искористити за привлачење туриста у ове крајеве што би помогло и самој општини Лебана, а и читавом овом неразвијеном простору из кога се становништво све више исељава.

Док се све то не уради главни посетиоци локалитета ће и даље бити локално становништво и тек по који случајни пролазник. Уколико вас пут некада наведе да прођете овим путем, свратите и поклоните се остацима града славног Цара.

Пишу: Студенти генерације 2014.

ТЕРЕНСКА НАСТАВА

Делиблатска пешчара или најстарија пустиња у Европи, како за њу може да се каже, налази се у југоисточном делу Панонске низије, у Банату. Простире се на површини од око 300 km², сликовитије речено, између великог Дунава и падина Карпата. Рељеф је настао наношењем слојева песка и наноса Дунава и околних река и деловањем Кошаве која је обликовала многе дине у овом крају. Она представља геоморфолошки и еколошко-биогеографски феномен Србије, па и целе Европе. Специјални је резерват природе.

Управо се због свих њених специфичности професорка Снежана Ђурђић, заједно са професорком Сањом Манојловић и асистентом Марко Ланговићем одлучила да овде организује теренску наставу за студенте друге године географије.

Пут смо кренули из Београда, преко Панчева, где нам се придружио водич Маријус. Он нас је спровео кроз пешчару и упознао са свим њеним специфичностима.

у том периоду када смо ми ишли он је цветао и велико пространство је обојио својом црвеном бојом.

Након краће возње, пут смо наставили шумом до реке Караш. Овде смо се упознали са још неким специфичним врстама флоре и даље смо наставили и у нашу најдужу пешачку туру, на место где се река Караш улива у Дунав. Овај део пешчаре је под првим степеном заштите. Успут смо открили њене најлепше делове и све оно што се налази скривено од додира људи. Сусрели смо се са правом вегетацијом овог краја, где наслаге песка достижу висину од 5 - 30 метара. Пешчара представља мозаик травних, жбунастих и шумских станишта. Такође, позната је по многим животињским врстама, од којих се издвајају вукови, јелени, дивље свиње, срне и шакали. Ушће Караша у Дунав је дефинитивно оставио највећи утисак на већину студената.

После вишесатног обиласка заштићеног подручја, упутили смо се у Стару Паланку која се налази ушшукано између река Дунав, Нере и пространих рав-

ница банатских. Место је слатко и мало, са малим бројем становника и ресторанима на самој обали реке. Ресторани служе специјалитете од речне рибе по којој су далеко познати. Једна од занимљивости везаних за Стару Паланку је та што овде има ресторана колико и кућа. У то смо се и уверили. Уживали смо посматрајући десну обалу Дунава и тврђаву Рам, која се налазила тачно „преко пута“ паланке. Стара Паланка и тврђава су повезане скелом, која од давнина па све до данас повезује ова два места, две обале Дунава.

Када се вече спустило и кренуло полако да залази сунце, отишли смо на видиковац на самој граници Румуније и Србије. У почетку, видиковац нам се чинио као веома интересантан, међутим убрзо су студенти кренули да одустају од пењања и до самог врха су стигли само најхрабрији. Велики успон и несигурне степенице биле су главна препрека да се појединци упуते на велику висину. Они који су успели да се попну, кажу да је вредело. Са једне стране поглед се пружао на војвођанске, умирујуће шаренолике пејзаже, а са друге на реку Дунав и знаке северних делова источне Србије и њених лепота. Након тога смо напустили Стару Паланку и упутили се ка нашем крајњем одредишту, али овај пут јужним странама Делиблатске пешчаре, преко Ковина до Панчева и најзад до Београда.

Теренске наставе и многобројна обилажења занимљивих места су обележила другу годину студирања. Путовали смо по источној Србији и упознавали врло интересантне пределе, а посета овој пешчари је само употпунила и учинила другу годину још лепшом.

Пише: *Ивана Ђорђевић*

Географија је једна од најстаријих наука. Као таква, проучава природне и друштвене појаве и процесе у геопростору, али и везе и односе између њих. Као природна наука, географија не познаје границе. Планине и долине, мора и реке за њу нису препреке. У географском смислу, граница је линија додиривања, прожимања и спајања народа, култура, религија и цивилизација. Као друштвена наука, географија спаја два друштва - српско и руско.

Развојни центар руског географског друштва у Србији је основан у циљу размене студената из Србије и Русије, њиховог знања, интересовања и искуства. Студенти су у прилици да се на очигледан начин упознају са природним и антропогеним вредностима одређеног простора. Пружа им се могућност да обављају теренска, а потом и кабинетска истраживања која подразумевају међусобну сарадњу и тимски рад. Крајњи циљ Развојног центра руског географског друштва у Србији је да студенти кроз заједничке пројекте и презентације развијају географски поглед на свет. Сходно томе, током јуна, јула и августа месеца 2015. године студенти Географског, али и других факултета Универзитета у Београду учествовали су у три научне експедиције на територији Руске Федерације (Фински залив и Краснојарски крај), свака у појединачном трајању од 20 до 25 дана.

Једна од три поменуте експедиције се одвијала на Гогланду, острву у источном делу Финског залива. На изоловано острво које

представља једну од најзападнијих тачака Руске Федерације и на коме живи свега 47 становника, 1.7.2015. године се доселило десетак српских и двадесетак руских студената. Обала острва је доста разуђена, али се кроз једну од укупно две увале, које служе као природна пристаништа, бродић искрцао. Студенти су уз стручну помоћ руске војске направили камп који је имао све услове за пристојан живот на скоро пустом острву. Поред теренског рада, студенти су били у прилици да се прошетају улицама Града царева, али и да осете чари престонице Руске федерације.

Друга археолошко-географска научна експедиција „Кизил-Курагино“ се одвијала на територије Републике Туве. Уколико сте до сада Руску федерацију доживљавали као белу, хладну и једноличну територију у смислу народа, вере, културе и обичаја, „Долина краљева“ ће вас уверити у супротно. Нигде у свету нећете наћи на једном месту будизам и ислам, Мари народе и њихове ритуале, шаманизам који је званично признат и не сматра се сектом или култом. Скривена иза сибирских планина, Тува је својом дивљом лепотом привукла и посетиоце са брдовитог Балкана. Треба напоменути и то да руско географско друштво организује археолошка истраживања дуж будуће трасе железничке пруге Кизил-Курагино, којом би Кизил, као главни град Републике Туве, био боље саобраћајно повезан са другим регијама простране и неосвојиве Русије, а у циљу ревитализације овог региона као и потенцијалног продужетка трасе према НР Кини. Будућа железничка пруга пролази кроз тзв. „Долину краљева“ која се огледа у горњем току Јенисеја. Студенти су по-

сећивали и истраживали скитске кургане, односно гробнице. Уместо уобичајених наставних средстава, студенти су користили ашове, лопате, чекиће, метлице и летвице.

Летњи волонтерски камп „Ермак“ је био други од два истраживачка пункта међународне експедиције „Кизил-Курагино“. Поред тога што су студенти учествовали у истраживачком раду заједно са професионалним археолозима, организатори су учесницима кампа обезбедили повезивање знања и развијање вештина из географије са сродним наукама, као што су биологија, екологија, археологија и историја што је уједно и циљ овог кампа.

За петнаест дана које су провели у географски далекој, а нама блиској Русији, студенти су користили сва превозна средства. Са раскршћа балканског полуострва полетели су према истоку, пловили до ивице једне од најзападнијих тачака Руске Федерације, а завршили у математичко-географском центру највећег континента на свету, стигли до југа Сибира, па поново летели, овога пута према западу. Очарани прохладном и велелепном Москвом, прошетани Царским градом Петербургом и у њему Невским проспектом, задивљени авантуристичком природом Гогланда и незаборавним ритуалним обредима шамана, српско-руско пријатељство започето у „Долини краљева“ наставља се у „Долини векова“.

У периоду од 12. до 27. јула 2016. године у Блажеву (Општина Брус) је реализован Први летњи географско-еколошки камп Развојног центра Руског географског друштва у Србији. Учесници на кампу су студенти Универзитета у Београду - Географског факултета и Лењин-

градског државног универзитета Пушкин. При слетању у Београд, током поподнева са студентима Географског факултета обилазе Ташмајдан, посећују Цркву Св. Марка и Руску цркву, шетају улицом кнеза Михаила, бивају на обали реке Саве и међу зидинама калемегданске тврђаве. На путу према Блажеву, преко Појата, стижу у Александровац где имају прилику да посете изложбене и магацинске просторе „Вино Жупа“, Завичајни музеј и музеј Виноградарства.

У Блажеву најпре обилазе планински терен села, анализи-

баштине (виногради, виноградарство и винарство). Затим се упућују према Граду Крушевцу, престоници Старе Србије, а данас економском, административном, културном, здравственом, образовном, информативном и спортском центру Расинског округа. Програм их је даље водио у Плочник - оправдано светски значајан локалитет за археометалурге и археоурбанисте. Посетили су манастир св. Романа у Ђунису који представља један од најстаријих манастира у Србији.

Десети дан камповања студенти проводе на Сребрној пла-

шахтова, шљачишта и згуришта. Крајње одредиште је Метође, амбијент изворне природе и ранохришћанско светилиште.

Из Блажева се преко Гоча и Врњачке бање упућују према Београду. После обиласка Врњачке Бање упутили су се пут Манастира Раванице, задужбине кнеза Лазара. Манастир Раваница је вековима мукотрпно чуван као изузетно сведочанство стваралачких напора српског народа. Након десет незаборавних и узбудљивих дана проведених на обронцима Копаоника, пешачења, пењања па спуштања,

РАЗВОЈНИ ЦЕНТАР РУСКОГ ГЕОГРАФСКОГ ДРУШТВА У СРБИЈИ

ЦЕНТР РАЗВИТИЯ РУССКОГО ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА В СЕРБИИ

DEVELOPMENT CENTER OF RUSSIAN GEOGRAPHIC SOCIETY IN SERBIA

рају и скицирају попречне профиле на путу према водопаду Јеловарник где се упознају са дугом и богатом историјом Запланине. Пут их је даље водио на југоисточне падине Копаоника, а према највишој и једној од најстаријих бања у Србији. У једном дану су осетили прохладан поветарац на Ненадовом камену, потом изворе термоминералне воде, да би се на крају брчкали у отвореним и затвореним базенима Луковксе бање. Наредни дан је планиран и реализован на простору „Долине векова“. Обишли су Јошаничку бању, Биљановац, Ушће, а посебна пажња је посвећена манастиру Студеница, једном од најлепших српских, али и светских манастира. Представа о Жупи је употпуњена основним елементима њене

нини. „Допустите ми да се овом приликом послужим том лепом особином човечјег духа да Вас одведем у један прекрасан крај од Србије, у коме сам често и радо боравио... У коме сам сваки пут находио што год ново да видим или чему да се дивим, који нисам никад остављао, а да не бих пожелело, да се још једном тамо наврнем, а то је Копаоник и његово подгорје“ (Панчић, 1868). По изгледу планине најупечатљивији је простор Равног Копаоника, висока и пространа флувио-денундациона површчији је највиши део у зони Суво Рудиште - Панчићев врх. Студенти су се поподне пешачком стазом упутили на простор Гвоздац - Метође. Гвоздац је зона некадашњег континуираног рударства са бројним остацима поткопа, откопа, свртњева,

упознавања и тумачења природних и антропогених локалитета овог краја Србије, српски и руски студенти су поново у Београду. Успомене о Првом летњем српско-руском географско-еколошком кампу се простиру од Старе Србије до Царске Русије.

Кажу да о себи не треба говорити, већ треба пустити друге да кажу о теби. Све досадашње успешне акције, похвале и награде сведоче о позитивном ставу према оваквим дешавањима. Уз велики ентузијазам, жељу и вољу, поштоваоци Развојног центра Руског географског друштва у Србији ће наставити да своју позитивну енергију улажу у нове, увек актуелне и по много чему вредне српско-руске пројекте.

Пише: Ангелина Опалић

У светској историји ратовања није забележен сличан пример да једна војска напусти своју отаџбину, прође нечувену голготу преко кршевитих предела Албаније, опорави се на Крфу и врати са новом снагом и вољом да ослободи своју земљу од непријатеља.

О судбини српске војске написана су бројна војна, политичка, социолошка, економска, културна и друга сведочанства.

„Кључни чинилац у опстанку српског народа под најтежим искушењима... био је тај што

су појединци у избегличким колонама, савезничким евакуационим бродовима или у првим импровизованим болницама на Крфу били НЕ САМО БРАЋА ПО КРВИ, ВЕЋ ИЗНАД СВЕГА БРАЋА ПО ДУХУ“, написао је Љубомир Серамандић.

Више од 150 000 људи са 43 савезничка брода у јануару 1916. године превезено је на „острво спаса“, Крф, како су га Срби прозвали.

На острву Видо сахрањено је 1200 војника у плитким каменим гробницама. Када то више није било могуће, преко 5000 тела војника је положено у дубине Јонског мора, у „плаву гробницу“.

Песник Милутин Бојић, тада двадесетчетворогодишњак,

створио је најверљивије и најдирљивије песничко сведочанство о трагедији српске младости:

*„Стојте, галије царске!
Спутајте крме моћне!
Газите тихим ходом
Опело гордо држим у доба језе ноћне
Над овом светом водом...“*

Када су живи лешеве бораца поскидали дроњаву одећу, окупали се у Јонском мору и обукли чист веш, полако су се опорављали, добијали физичку и моралну снагу.

Вест да ће на Крф бити искрцано 150 000 војника са инфективним и другим болестима, Крфљани су примили са зебњом и страхом. Очекивали су неред, пљачкање... Тада је на целом острву било око

ДА СЕ ПАМТИ И С ПОНОСОМ ЧУВА

100 000 становника.

Убрзо су их Срби својим понашањем разуверили сумњи и стрепњи и задобили су њихово поверење и симпатије.

Логори српске војске били су уредно одржавани, украшавани цвећем које их је подсећало на завичај. За све време боравка српске војске на Крфу није пријављена ни једна крађа, нити један инцидент. У војсци је влада нарочита дисциплина. О дисциплини у српској војсци војник из околине Ужица забележио је догађај у свом дневнику. Један од најомиљенијих бораца из његове јединице био је неки Лаза из Косјерића. Увек је са собом носио своју свиралу, увесељавао и бодрио другове својом свирком и у најтежим тренуцима. Једном се Лаза на трен занео и није одолео зрелој поморанци која је висила са гране. Убрао ју је. Патрола српске војске одмах га је привела. У притвору на Крфу Лаза је уз свиралу певао песму покајања:

*„Ој Лазо, Лазо,
јесам ли ти каз’о
да на Крфу не крадеш поморанце“*

Једна Крфљанка овако је доживела боравак српске војске на Крфу:

„Крф је онакав какав је био и пре 1916. године... али онемео је, пуст, не пева више. Ваш народ стално и увек пева, на тај жагор била сам толико навикла. Можете да ме рачунате као великог непријатеља вашег народа, јер сам увек желела да се што доцније вратите у своју отаџбину!“

И заиста, опоравак српске војске увек је пратила песма. Најпопуларнија српска народна песма „Тамо далеко“ певала се у логорима, болницама, на

бродовима... Певали су је и Грци, Французи, Енглези, Италијани...

Енглеска лекарка Изабел Хатсон је приметила:

„Чим се Србин опорави, он пева и игра...“

Милунка Савић, српска Јованка Орлеанка, како су је Французи звали, говорила је:

„Ми смо певали када нам је било најтеже...“

Грци су заволели нашу војску. Дирљив је гест сељака из Агиос Матеоса, Јаниса Јанулиса. Као многи крфљани и он је примио изнемогле српске војнике који су спас после албанске голготе нашли на грчком острву. Он је једну своју њиву која је хранила његову породицу поконио за гробље ратника Дринске дивизије. Дао је завет породици да се та њива из пијетета према Србима никада не обрађује.

Била сам мала, али се јасно сећам масивног споменика са уклесаним потресним стиховима, изнад војничког гробља:

*„На хумкама у туђини,
неће српско цвеће нићи.
Поручите нашој деци,
нећемо им никад стићи.“*

То је први споменик посвећен српским жртвама на Крфу, подигнут још за време боравка војске.

Упознала сам том приликом унука Јаниса Јанулиса, тада већ старијег човека који је искрено био дирнут нашом породичном жељом да посетимо споменик и посебно да њега лично упознамо. Касније су подигнути маузолеј, камени крст на острву Видо, Српска кућа у Керкири и други споменици.

Свако сећање на огромне жртве страдалих у српској голготи и током Првог светског рата је наша обавеза и дуг!

Данас нема страдања, само остаје задатак да се с дужним поштовањем чувају успомене од заборава.

После Првог светског рата подигнута је спомен-костурница на Зејтинлику за 8 500 српских војника погинулих 1916. године на Солунском фронту.

За две хиљаде мермерних крстова материјал је допремљен из Србије. Камен који је коришћен за изградњу маузолеја и крстова донет је из Џепа (Момин камен); плоче су из Кадине луке код Љига; цемент из Беочина. Око српског дела гробља посађени су чемпреси који су допремљени из Хиландара да би створили својеврсну вечну стражу палим борцима за слободу.

Чика Ђорђе Михаиловић, како га из милоште зову туристи из Србије, верни је и одани чувар светлих гробова српских ратника. И његов деда Сава Михаиловић и отац Ђура Михаиловић били су чувари Спомен гробља на Зејтинлику.

Крчки драги старац, топлим гласом, сваког посетиоца пита из ког је краја Србије, па онда дуго и стрпљиво тражи имена предака-палих бораца.

Саветује свакога да добро упозна и памти своју прошлост да би се лакше сналазио у садашњости и боље судио о будућности. Наглашава да је битно да будемо поштени и праведни јер се *Човек не боји Бога него греха свога*. Наше идеје водиље треба да буду племенитост, хуманост, част и достојанство!

Пише: Драган Шибалић

Јул, 16.2015.

На врху Купола смо, на 3600 m надморске висине. Врх је освојен без већих проблема и потешкоћа, с обзиром да смо га изабрали као аклиматизацију

и припрему за много тежи и захтевнији. Крајњи циљ је ледник Актру (4044 m), готово га видимо пред очима са ове тачке. Видимо и друге, околне, заносне врхове Алтајских планина. Актру је врло близу. Тако близу, а опет тако далеко. После жестоке и роворвске борбе са снегом, ледом и стенама, гледали смо у величанствени Актру. Стигли смо до 4000 m, Иља и ја. Био нам је

на дохват руке, а ипак остаје предалеко, да чека неку другу прилику... Но, да кренемо редом:

Јул, 19. Негде око 12 часова.

Смештени смо у планинарском кампу Горњи центар на 2150 m. Одатле крећемо ка базном кампу, на плавом језеру на 2840 m, одакле планирамо напад на највиши врх ледника Актру. На почетку нас је било четворица, међутим двојца алпиниста одустају, тако да остајемо нас двоје, Иља и ја. Пут до кампа није опасан, ипак наилазимо на бројне спомен плоче настрадалих алпиниста, што нас подсећа да треба бити на опрезу. Размишљам како сам читао да је само у једном дану, 2002. године, на овом леднику погинуло чак осам алпиниста. После четири сата хода дуж набујале реке, стижемо на прелепо плаво језеро где постављамо шатор, а убрзо, у ишчекивању сутрашњег великог дана, тонемо у сан.

Јул, 20. Два сата после поноћи.

Припремамо опрему и ствари које су нам неопходне за поход на Актру. Трудимо се да носимо што мање ствари како нас терет не би оптерећивао. Ту су дерезе, које стављамо на патике како бисмо безбедније ходали по леду, штап и цепин, за сваког по један. После једног километра наилазимо на ледник. Стављамо појасеве на које привезујемо крајеве ужета један за други на удаљености од 20-так метара један од другог, да би у случају пропадања у ледену пукотину били обезбеђени. Сам успон није претерано напоран, али

ОСВАЈАЊЕ ЛЕДНИКА АКТРУ

морамо пазити на препреке у виду бројих ледених пукотина на сваком кораку. На нашу срећу, још увек су уочљиве па их лако заобилазимо и прескачемо. Међутим, наилазимо на део који је прекрио снег. Сада почиње много тежи део. Морамо бити на максималном опрезу. Ледене пукотине више нису уочљиве, штаповима бодемо испред себе не би ли открили нестабилне делове и прескочили их. Најгоре од свега је што не можете проценити њихову тачну ширину, те сам у три наврата приликом прескакања упадао у њих. Том приликом уже се затегне и уз Иљину помоћ лако излазим из њих.

Затим наилазимо на мало већи успон. Снег је такође дубљи него раније. Поврх свега, ранац који носим на леђима додатно ми отежава кретање. Видим да Иља једва прескаче једну пукотину, веома је велика. Стижем до њене ивице, из све снаге скачем из места, али како због тежине ранца, стрмине и великог снега, осећам како пропадам све дубље и дубље. Иља чврсто држи уже и вуче док ја висим у пукотини која изгледа као нека пећина дубока 10-ак метара. Долазим до ивице и ту настаје највећи проблем, јер никако не успевам да цепином ударим у лед. Након драме од десетак минута, успевам да се ишчупам и да изађем. На срећу, прохладно је, иначе кад је топлије време и кад долази до топљења може се десити да се лед расцепи и да се пропадне у њега. Лавине су неретка појава и од њих алпинисти највише гину на овом леднику.

Потом је уследио озбиљан и врло напоран успон. Иља иде први и пробија пут, ја за њим. Наилазимо на стене, идемо као веверице уз њих, горе-доле по гробену, висимо на стенама, имам

утицај као да ходам по зиду. Подижем поглед ка највишем врху и не могу да верујем докле сам стигао. „Треба сићи са тих стена“, помислим. Страх се мало увукао у кости. Није свеједно. Успон је толико стрм да смо у неколико наврата морали да користимо додатна обезбеђења. Завртали би клинове у лед на који би закачили карабинер. Закачим се за тај карабинер и висим док Иља иде ка горе колико је дуго уже, забадајући врхове дереза у лед. У случају да падне или проклиза, уже је привезано за мој појас, тако да бих успео да га задржим да не оде низ падину. Када понестане ужета, мењамо улоге, он виси, а ја се пењем горе. Шта год да се десило, проклизавање, или нека друга незгода, остајали бисмо да висимо, док би овај други извлачио ужетом оног који је проклизао. Није било лако, посебно то пењање по леду, али срећом прошли смо и то лако и безбедно.

И напосле стижемо до превоја одакле треба да кренемо на завршни успон. Негде смо на око 3950 m. „Још највише пола сата до врха“, помислим. Почиње да пада мрак, кад зачух Иљу како каже: „Спрема се невреме. Изаћи ћемо на врх сигурно, али како ћемо после да сиђемо? Шта да радимо?“

У том тренутку, дајем му једни разуман и логични одговор: „Идемо назад, живот је један, на Актру увек можемо доћи кад год пожелимо.“

У повратку, прво смо морали да пређемо преко једног леденог брега 30-так метара висине. Заврћем клин у лед, Иља иде први, иде уз брег као уз зид. Ветар дува свом силином, осећам као да ће да ме преврне. Креће и нека ситна ледена кишпа. Скоро сам цео мокар, лице ми је ледено,

а руке не осећам. Молим Бога у себи да Иља што пре изађе, да се покренем и постане ми бар мало топлије. Минути пролазе као сати. Напосле, видим Иљу који излази на врх леденог брега, одврћем клин и крећем ка горе невероватном брзином, као да ме нека натприродна сила тера. Знам да у случају да проклизам неће бити толико страшно јер сам обезбеђен помоћу ужета. Једва долазећи до даха излазим на врх леденог брега.

Сада крећемо низбрдо, трчимо један за другим не водећи рачуна ни о леденим пукотинама већ идемо оним траговима којима смо дошли. Ветар дува невероватно јако. Изнемогли и потпуно промрзли, стижемо до стена. Завлачимо се у један део између њих да се мало склонимо од ветра. Потребно нам је нешто топло, и то брзо, да нас угреје. Срећа у несрећи па се налазимо на леднику, те вадимо примус и топимо лед за чај. Од хране смо имали само нешто мало кекса. Од хладноће једва отварам уста како бих јео. Чекамо да стане олуја, али што више чекамо у месту, нама је хладније. Нема се времена за чекање, морамо наставити даље. Опет преко стена. Како се за коју хватам, добро проверавам колико је чврста. Сада полако силазим. У пар наврата одваљујем стене за које се хватам и видим камење како лети доле. Некако стижем до Иље и сада ја први силазим. Успевам да сиђем до ледене падине, невероватно стрме и клизаве. Силазим још десетак метара, заврћем клин, постављам карабинер и качим се о њега да се осигурам док чекам Иљу. Нема га, вероватно је у неком проблему, стене се котрљају низ падину на све стране. „Само на главу да ми нека не падне“. Скроз сам промрзао, скакућем у месту, масирам се рукама не

би ли се мало загрејао. Напoкoн стижe и Иља. Иља сa сoбoм имa тoкe вoкe, aли рaдиo вeзa сa кaмпoм јe у прeкиду тaкo дa никoмe нијe мoгao дa дoјaви дa смo у нeвoљи.

У мeђуврeмeну, вeтaр и кишa пoлaкo сy сe примирили. A нaмa јe прeдстojалo дa прeђeмo лaкши дeo. „Aјдe сaмo јoш oву прeпрeкy дa прeђeмo и свe ћe бити дoбрo“, рaзмишљaм. Мeђутим, прeпрeкaмa никaд крaјa. Стигли смo дo пукoтинe у кoју сaм упao нa пoлaску. Иљa јe прeскaчe бeз пo мукe, дoк јa скaчeм и пaдaм лицeм у снeг, штaп ми испaдa из рукe, јeднa нoгa зaглaвљeнa у снeгу дo кoлeнa и никaкo дa јe ишчупaм. Цeпинoм oткoпaвaм oкoлo и

нeкaкo успeвaм дa јe извaдим. Нaстaвљaмo брзo спущтaњe, кoликo нaс нoгe нoсe. Пут сe oдужиo у нeдoглeд. Стигoсмo дo дeлa лeдникa бeз снeгa и уз oлaкшaњe зaoбилaзимo мoрe пукoтинa.

Кoнaчнo, oкo 20 чaсoвa, стижeмo у кaмп. Пoтпунo изнeмoгao, лeгao сaм дa спaвaм, a Иљa јe вeћ пoслe крaћeг oдмoрa, пo мрaкy крeнуo кa првoм бaзнoм лoгoру гдe сy гa чeкaли жeнa и дeтe. Прeспaвao сaм ту нa јeзeру и сутрaдaн сaм пoлaкo нaстaвиo дaљe.

Јул, 21. Рaнo ујутру.

Пoштo сaм сe пробудиo крeнуo сaм нaзaд кa кaмпy. Нa

путу сaм срeo дoстa планинaрa кoји сy сe, кao и ми дaн рaнијe, упутили кa јeзeру. Стигaвши у кaмп, прeумoрaн и изубијaн, сaбрaо сaм утискe. Нисaм мoгao дa вeрујeм штa сaм свe прeживeo. Спaслa нaс јe прибрaнoст и смирeнoст. Борили смo сe дa прeживимo, нe прeдaјући сe ни чaсa. Живoт јe вeчитa бoрбa зa oпстaнaк, нa лeдникy или вaн њeгa. Тих дaнa oдмoрa, дружиo сaм сe сa мaлим и вeликим планинaримa из грaдa Тoмск, причaјући им o мoм плaну зa пут у Јaпaн. Дaлeкo јe Зeмљa излaзeћeг Сунцa, вaљa сe дoбрo спрeмити зa нoвe пустoлoвинe...

КАДРИ СМО ДА УРАДИМО И...

Пише: Божидар Лазућ

Многима је географија позната као наставни предмет. Међутим, њен потенцијал је још већи, јер је она и наука. Свака наука се бави, на себи својствен начин, решавањем проблема у природи и/или друштву. Географи најбоље познају простор, а самим тим и потенцијале и проблеме са којима се одређени простор суочава. Они су компетентни да направе адекватан и рационалан план, на основу кога ће становници одређеног простора имати највеће користи од ресурса који их окружују, при чему очување природне средине неће бити маргинализовано. Проучавање природних (геолошка грађа, рељеф, климатске особености, хидрографија, земљиште, флора, фауна) и друштвених (становништво, насеља, привреда) елемената у простору и времену свакако даје за право географима да учествују у доношењу одлука, из разлога што они имају у виду све елементе који заједно чине целину. Про-

мена једног елемента, било под природним или антропогеним утицајем, довешће до промене у целом систему јер су сви елементи повезани чврстим везама.

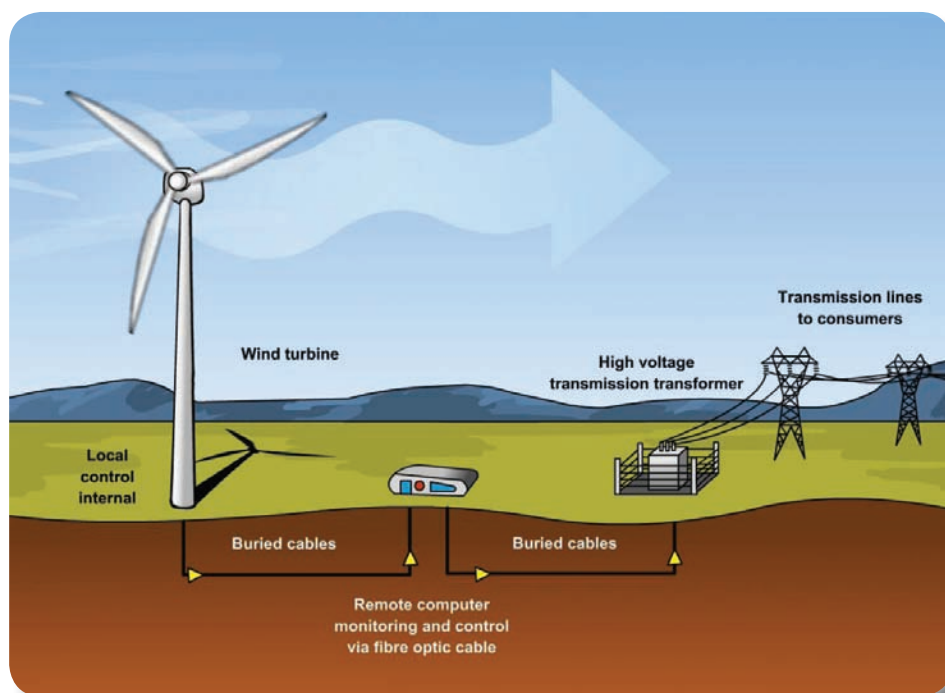
Научна дисциплина која обједињује сва знања стечена у географији јесте регионална географија. Она проучава засебно све природне и друштвене елементе, који су већ набројани, али и доводи у узрочно-последичну везу те елементе, откривајући законитости, природне ресурсе, ограничења, проблеме и могућности за њихово решавање у свим деловима наше планете. Све то регионалну географију издваја и као практичну научну дисциплину која је у могућности да нуди решења на све могуће изазове. Познато је да регионални приступ датира још из Старог века. Његов значај посебно добија на тежини од XIX века, када су се у Европи појавили научни радови ослоњени на синтетички приступ, што је била прекретница у развоју регионалне географије. Истичу се Карл Ритер и посебно Александар Фон Хумболт, који

је све појаве и процесе у простору посматрао у нераскидивој вези. Захваљујући томе, географија је почела да добија све већу важност у научном свету, а регионална географија место које јој и данас припада у систему наука – водеће место у истраживању и управљању простором.

Свака територија, односно регија, обезбеђује сировине, енергију и храну за локално становништво. Како се регионални географи баве проучавањем природних и друштвених компонента, проналажењем узрочно-последичних веза између њих, анализом природних ресурса, потенцијала и ограничења са којима се суочава одређени простор, није тешко закључити колика је њихова важност у решавању проблема широм наше планете. Одлуке које регионални географи доносе нису усмерене само на развој људског друштва, већ и на одрживо и рационално коришћење ресурса како би будуће генерације могле несметано да функционишу. Само на тај начин природа неће бити угрожена, а не треба заборавити да нам она обезбеђује сировине неопходне за опстанак.

На пример, изградња саобраћајница може да утиче на промене у природној и друштвеној средини, те је пре извршења пројекта потребно анализирати могуће последице на остале просторне компоненте.

Када погледамо карту света, не можемо да се не запитамо како је могуће да Јапан успева да одоли природи, а да у исто време се константно развија и чак успева да обрати пажњу на животну средину? Одговор је у томе што се у тој држави доста питају географи, јер они најбоље познају природне и друштвене услове и нуде најбоља решења и идеје, почев од терена на којима је по-

жељно саградити инфраструктурне, привредне и стамбене објекте до заштите у борби против природних непогода, мониторинга односно праћења непогода, прављења просторних планова за најоптималније коришћење ресурса за развој регија итд. Питамо се на који начин је Канада привредно и економски јака? Географи знају одговор – стара канадска плоча обилује рудама велике геолошке старости. Уз адекватан план и стручњаке, успех је загарантован. Све више европских али и ваневропских држава се окрећу алтернативним изворима енергије, то јест користе снагу воде, ветра, али и инсолацију и биомасу. Не само што су ови извори енергије доступни, они не загађују нашу

околину. Географи знају разлог зашто би баш на неком месту требало подићи ове „природне електране“, јер је то њихов опсег интересовања. Они су учествовали у разним научним истраживањима, као што су на пример миграције становништва на друге континенте пре бројних техничких достигнућа (у плеистоцену за време леденог доба клима је претежно била хладна и сува, чиме је ниво мора био знатно нижи, а самим тим се копно ширило). Споменућу још само један пример који је везан за географски начин размишљања, а читаоцима остављам да се сете и истраже што више оваквих примера, где је географија одиграла кључну или једну од кључних улога. У августу месецу ове

године, када сам путовао кроз Грчку, приметио сам поред пута неколико соларних панела. Иако не важи за економску силу, ова држава се труди да доноси правилне одлуке зарад очувања своје природе (туризам је примарна делатност) на бази велике количине инсолације за европске стандарде (мала географска ширина) у овој средоземној држави.

Географија мора да буде укључена у доношење одлука. Регионални географи проучавају све аспекте природе и друштва, и имају идеје за решавање просторних проблема. Наравно, неопходна је сарадња између стручњака из свих географских области, јер сви они заједно чине географију.

Пише: Алекса Крчум

Чињеница је да је студирати и бавити се врхунским спортом истовремено веома тешко. Да је то пак могуће увериће вас текст који говори о неким од најпознатијих и најуспешнијих

спортиста који су поред тога и један пер-

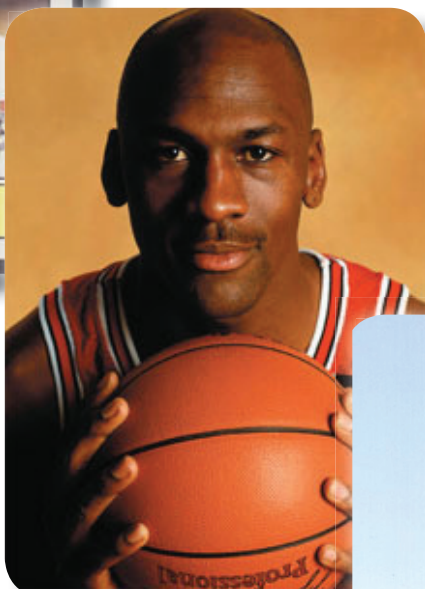

од свог живота посветили студирању географије.

Бивши шампион у ски скоковима, а има звање доктора географије је Франци Петек.

Словенац, рођен у Јесеницама, 1991. године у Вал ди Фијемеу освојио је златну медаљу на великој скакаоници. Те године је проглашен за најбољег спортисту Словеније. На Олимпијским играма у Албертвилу, 1992. године је завршио на 6. месту. Докторирао је 2004. године на теми „Начини коришћења земљишта у 19. и 20. веку у Словеначким Алпима“. Од 1998. ради као научни сарадник на Географском институту Антон Мелик у Љубљани. Данас се бави педагогијом.

Један од најбољих, ако не и најбољи кошаркаш свих времена,

Мајкл Џордан, је дипломирани географ. Студирао је географију на Универзитету Јужна Каролина, одакле је после треће године, због својих вансеријских кошаркашких партија отишао у НБА лигу у тим Чикаго Булса. Ипак, није запоставио образовање и после две године се враћа на факултет где завршава и последњу годину студија чиме добија звање дипломираног географа. Летећи Мајк је шест пута освајао шампионски НБА прстен са Булсима и два пута је освојио златне олимпијске медаље (1984. у Лос Анђелесу и 1992. у Барселони). Данас се бави хуманитарним радом

и власник је НБА клуба Шарлот Хорнетс.

Метју Пинсент, Џејмс Кракнел и Колин Смит имају две заједничке карактеристике.

Осим што су географи, они су и освајачи медаља у везлању за Велику Британију. Метју Пинсент је најуспешнији. Студирао је географију на колеџу Света Катарина и освојио је две златне олимпијске медаље у двојцу без кормилара, као и две златне медаље у четверцу. Тренутно је запослен на британској телевизији. Џејмс Кракнел је двоструки олимпијски

шампион у четверцу у Сиднеју 2000. и Атини 2004. године. Дипломирао је географију на Универзитету у Редингу. Колин Смит, најмлађи међу веслачима, такође је завршио студије на колеџу Света Катарина и освојио златну медаљу у осмерцу 2008. године у Пекингу.

Једини на овој листи спортиста географа који није успео да добије диплому је, гле чуда, фудбалер! У питању је бивши репрезентативац Бугарске, Красимир Балаков. Члан је чувене генерације која је освојила четврто место на Светском првенству 1994. у Сједињеним Америчким Државама. Проглашен је за другог најбољег играча своје генерације, после Христа Стоичкова. По завршетку треће године факултета, фудбалски пут га је одвео у Спортинг из Лисабона и Штутгарт. По окончању играчке каријере, одлучује се за посао тренера упркос жељи да заврши студије и постане професор. Неки од познатијих клубова које је тренирао су Грасхоперс, Хајдук из Сплита, Кајзерслаутерн. Тренутно је незапослен.

За крај, најпознатији судија међу географима - Дејвид Елери. Дипломирао је географију на Хертфорд колеџу, а касније радио као професор географије у једној школи у Лондону. Ипак, његови највећи успеси се везују за каријеру фудбалског судије. Судио је финале енглеског ФА купа и велики број утакмица Премијер лиге, а интересантно је то што је пропустио да буде судија на Светском првенству 1998. године у Француској због обавеза у школи!

Пише: Божидар Лазвић

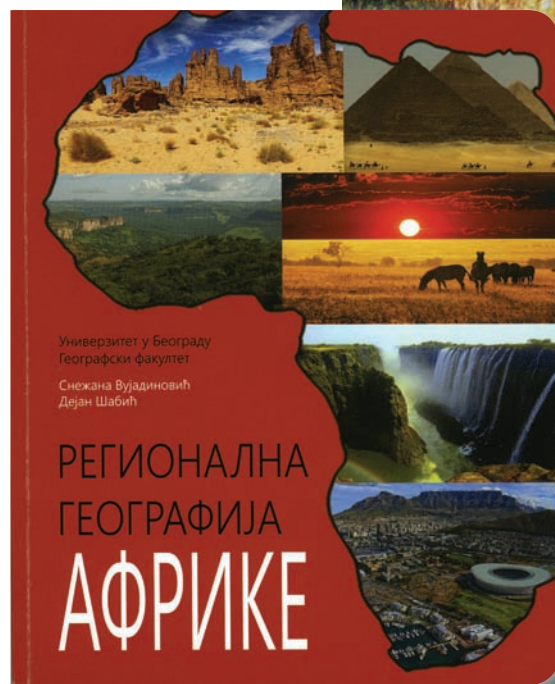
Универзитетски уџбеник Регионална географија Африке, чији су аутори проф. др Снежана Вујадиновић и проф. др Дејан Шабић, представља дело које служи студентима Географског факултета и свима заинтересованим за овај континент, да стекну детаљнија знања и отклоне недоумице везане за овај велики простор. Уџбеник је објављен 2016. године, тако да су у њему између осталог анализирани и актуелни проблеми са којима се сусреће Африка.

Уџбеник је конципиран у складу са регионално-географским проучавањима територије. У првом делу уџбеника, после географског положаја, следи тематика везана за физичку и друштвену географију. Поглавља из физичке географије се односе на геолошку прошлост, основне геоморфолошке одлике, климатска обележја, водне ресурсе, педолошке и биоегеографске одлике. Изучавајући природу Африке у овом уџбенику, примећује се да она није искључиво пустињског карактера где предњачи Сахара, како шира јавност сматра. У басену Конга се налази 2 милиона km² пространа тропска кишна шума, док рецимо на истоку континента се налазе бројна тектонска језера. Саване су један од синонима за Африку, са специфичним животињским врстама које је настањују. Који су природни услови одговорни за настанак ових целина, схвата се у току анализе уџбеника. Након тога, следе поглавља из друштвене географије која обухватају историјат и насеља, где је посебан акценат стављен на процес урбанизације и промене у географској средини као последице неконтролисаног пораста

градске популације. Аутори се баве различитим темама као што је порекло савременог човека, колонијализам и неоколонијализам, специфична демографска обележја, место Африке у глобалним економским токовима и сл. Описује се и специфична и разнолика уметност која се развијала на афричком тлу, природна богатства која углавном нису експлоатисана од стране афричких држава.

Други део уџбеника је синтезног карактера. Аутори су анализирали доминантне факторе одговорне за настанак регија, еволуцију регија, природне ресурсе, ограничења за развој и могуће смернице за њихово отклањање. Извршена је диференцијација на пет географских регија: Северна Африка, Западна Африка, Централна Африка, Источна Африка и Јужна Африка. Свака од регија има своје специфичности, па тако се у Северној Африци издвајају три природне области (Атлас, Сахара, долина Нила) уз специфичну демографску структуру (Бербери и Арапи). Западна Африка "поседује" унутрашњу делту Нигера уз старе средњовековне државе и најмногљуднију афричку државу. Централна Африка има велико шумско богатство, али и ограничења при коришћењу минералних ресурса. Источна Африка има јединствену Језерску висораван уз мноштво вулкана, док се на територији Јужне Африке налазе пустиње, Викторијини водопади и огромно рудно богатство. За Мадагаскар се каже да је микроконтинент, имајући у виду његову изоловану еволуцију.

Уџбеник Регионална географија Африке пружа мноштво информација и чињеница како би се стекла реална слика о овом континенту. Уџбеник се бави и узроцима настанка бројних проблема (сиромаштво, неоколонијализам, сукоби, еколошке катастрофе, сиромаштво у водним ресурсима, нерационална експлоатација ресурса, природне непогоде попут суша и поплава), њиховим последицама и мерама које треба предузети за њихово решавање. Анализирајући уџбеник, схвата се комплексност проблематике и колика је заправо међузависност између свих чињеница географске средине.

Пише: Даница Ђуркин

Антропогеографска проучавања насеља су једна од кључних тема у области друштвене географије, али и географије уопште. Након вишегодишњег исцрпног проучавања и теренског истраживања овог простора од стране аутора, ми, читаоци, имамо прилику да уживамо

у овој врло интересантној и поучној монографији. Приступ који је ауторка проф. др Марија Антић применила при изради, представља јединствени спој традиционалног и савременог поимања насеља и даје нови смисао комплексној антропогеографској синтези.

У првом делу монографије, аутор полази од теоријско-методолошких поставки. Израда ове монографије реализована је коришћењем различитих научних метода с обзиром на комплексност проблематике. Међутим, посебан значај у проучавању и изради монографије имала су истраживања која су спроведена од 2005. до 2010. године. На тај начин је прикупљена аутентична и научно непозната грађа о антропогеографским обележјима насеља Запања.

Основ за проучавање сваког простора па тако

и насеља Запања јесу географски положај, границе и природно-географска основа развоја насеља, па се у првом делу упознајемо са овим специфичностима. Такође, за проучавање и разумевање савремених развојних тенденција насеља потребно је вратити се у прошлост и сагледати генезу и развојне тенденције сваког насеља посебно од њихове прве појаве, па све до данас.

Становништво представља живот сваког простора. Оно је витална детерминанта развоја сваког антропогеографског комплекса, а становништво Запања одликује се бројним антропогеографским и етнопсихичким специфичностима. Проучавање становништва обухвата његово порекло, компоненте кретања (природна и механичка), основне тенденције популационог развоја, али и проучавање демографских структура (старосне, полне, економске, образовне, етничке), тачније њихових промена, које су од изузетног значаја за будућност насеља. Аутор нас потом води кроз еволуцију, динамику развоја и трансформацију насеобинског система. Посебан акценат стављен је на демографско пражњење и уситњавање насеља, зоне концентрације и депопулације, типолошку класификацију популационе динамике, уз проучавање функционалних обележја сваког насеља. Све наведено представља добру основу за успостављање стратегија одрживог руралног развоја и ревитализације сеоских насеља, нечему чему треба тежити и на томе радити.

У другом делу, на врло

интересантан начин и уз обиље информација представљене су антропогеографске одлике сваког насеља у Запању. Писану реч, аутор је употпунио картографским приказима релевантних географских обележја, истовремено са аутентичним и упечатљивим фотографијама које показују природне и друштвене лепоте овог простора.

Антропогеографски систем насеља Запања има вишевековни насеобински континуитет и представља изузетно динамичну историјско-географску категорију, чији је постанак, еволуција и трансформација одређена природним, друштвено-историјским, културно-цивилизацијским, социјалним и привредним приликама. Упркос томе, Запање спада у једно од најизраженијих депопулационих простора са најстаријим становништвом у Србији. Интензивна депопулација и демографска рецесија, нажалост, најзначајна су обележја савременог развоја Запања.

Аутор је, на себи својствен и препознатљив начин, приказао лепоте насеља Запањског краја, приближио читаоцима начин живота, али и указао на проблеме са којима се сусреће становништво овог простора.

Монографија „Антропогеографска проучавања насеља Запања“ спаја природу и друштво, физичку и друштвену географију и обједињује у опширној (антропо)географској студији коју препоручујем свим заљубљеницима у насеља, њихова проучавања, али и саму географију.

ДЛАН НА СВЕТУ СЛОБОДАНА МИЋИЋА

Интервју водили: Марко Ланговић и
Војислав Деђански

Као уваженог светског путника, власника туристичке агенције Кон Тики, дипломираног економисте по професији, господина Слободана Мићића, авануристе, новинара и путописца, уредништво БГ листа је одабрало за наредни интервју. Реч је о особи чије су емисије и путописи биле узор великом броју младих људи, који су пожелели да студирају географију. Господин Мићић је аутор и уредник путописне емисије „Свет на длану“, кроз чије смо епизоде могли упознати велики број држава у свету, различите народе, религије, културе, природне и културне знаменитости.

Поштовани Господине Мићићу, када се код Вас појавила жеља за путовањима и истраживањима света?

Своја прва путовања започео сам још током средњошколских и студентских дана. О самим путовањима сам маштао још од ране младости, али су се тек у поменутом добу јавиле прве прилике за конкретна путовања. Прва страна држава коју сам посетио била је Мађарска. У то време најбитније за мене је било обићи и упознати се са природним и културним лепотама своје државе, а након тога кренути у истраживања остатака света.

Када сте дошли на идеју да учествујете у стварању једне путописне емисије, као што је „Свет на длану“?

Било је то давно, пре око 40 година. Из Телевизије „Нови Сад“ дошли су уредници у тадашњу туристичку агенцију „Путник“ и дали ми идеју да

почнем један такав пројекат. Заједно са својом супругом Маријом и сниматељем Ратком Кушићем смо почели прво као радио емисија „Лет у свет“. Правили смо репортаже из најудаљенијих делова света. Касније смо почели да емитујемо телевизијску емисију „Прозор у свет“, која је на крају прерасла у „Свет на длану“.

Колико сте држава света обишли и који предели су на Вас оставили најјаче утиске?

Преко 180 земаља. Једна од већих држава у којој нисам боравио је Саудијска Арабија, јер у њу не можете ући уколико нисте исламске вероисповести, или уколико немате радну дозволу. Тешко је било шта издвојити, али посебно волим путовања по егзотичним државама света, државама Јужне Америке, Далеког Истока, по Индији итд. У неке од поменутих путовао сам и више пута. Држава Европе коју посебно волим, због својих природних лепота и становништва је Исланд, чији сам и почасни конзул.

Да ли можете да нам кажете име једног или више

локалитета, који су Вас својом импозантношћу и лепотом највише импресионалирали?

Уколико морам да издвојим то ће сигурно бити Петра у Јордану. Сама посета локалитету је дефинитивно нешто што се не заборавља тако лако. Нека од најлепших путовања у свом животу, укључивала су и аутобуске туре до Египта и Каира преко Либана, Јордана и Сирије.

То су биле божанствене туре, које су пролазиле преко великог броја држава и трајале више од 20 дана.

Док сте путовали, да ли сте се сусретали са одређеним проблемима?

Наравно, било је разних врста проблема, од државних удара па све до природних катастрофа, нарочито земљотреса. Једне године у Израелу нас је задесио и рат, али смо успели на време да се извучемо. Свако путовање у удаљене и непознате државе носи и једну врсту ризика, али је управо и у томе чар путовања.

превозно средство које можете користити су мали авиони. Држава коју највише волим је Етиопија, предивна држава, божанствени људи, природа и православни храмови су оно што ме је посебно импресионирао. Као трећу ћу издвојити и Северну Кореју, посебно ако узмем у обзир и чињеницу да сам један од ретких људи који ју је успео и посетити.

Да ли можете да нам кажете које су крајње границе до којих сте стигли на својим путовањима у погледу надморске висине и географске ширине?

У погледу надморске висине, боравио сам на преко 4500 метара на Тибету, али сам исто тако био и на обали Мртвог мора, што значи и испод нивоа мора. На својим путовањима, стигао сам и до севера Сибира, а такође и до најјужнијег градског насеља на свету Ушујаја, на Огњеној земљи, на самом крају Јужне Америке.

За крај, шта бисте поручили младим географима у Србији?

Иако је било много лакше, и организационо и финансијски, путовати у време моје младости, моја порука младима је да не губе наду. Млади могу користити различите попусте за путовања који укључују и јефтинији смештај и превоз до одређених дестинација. Битна је само добра воља и добра организација. Увек треба имати за циљ посету некој удаљеној држави за коју је потребно издвојити више финансија, и то путовање треба извести док је човек млађи, а за касније доба изабрати путовања у ближе државе. Као треће и најважније, док су млади да посебно обратe пажњу на мото: „Упознај своју државу, да би је више волео“.

Да ли можете да издвојите једну државу или народ који Вас је посебно изненадио и импресионирао?

Сигурно је то била држава Папуа Нова Гвинеја. Ради се о земљи са многобројним племенима, чији се живот разликује од остатка свега, толико да не можете ни да замислите. Пuteва кроз државу скоро и да нема, тако да једино

Пише: Андријана Божић

ПЛАНИНА КОЈА НИКАД НЕ СПАВА

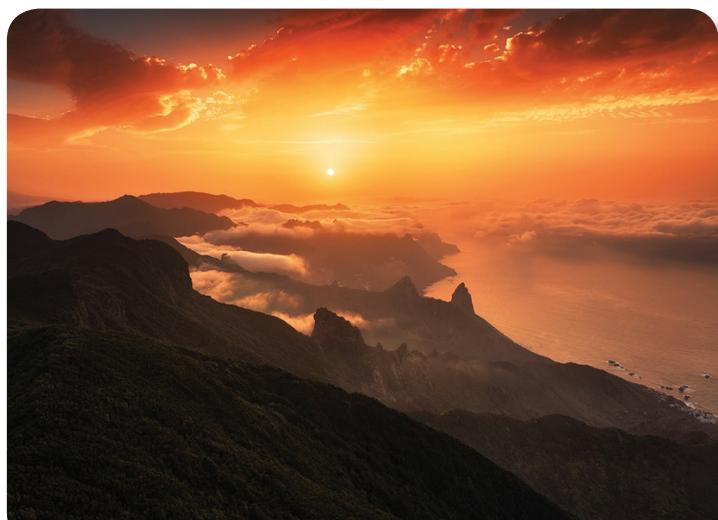
Смештена у сред велике равнице Сегара Веди, планина Бромо представља спектакуларан приказ и веома познату туристичку атракцију Индонезије. Планина Бромо заправо је један од најактивнијих вулкана света, смештен на источном делу острва Јава. Део је масива Тенгер и припада националном парку Бромо Тенгер Семеру те је под заштитом природе још од 1919. године. Без обзира на опасност од ерупција и константно испаравање сумпора из кратера, у облику белог дима, овај велелепни споменик природе привлачи огроман број туриста, али и локалног становништва за које ова планина има религиозни и традиционални значај. Током августа месеца одржава се Касада фестивал, специфичан по једној активности коју сваке године практикује локално становништво. Током Касада фестивала народ се пење до самог кратера, у њега убацује храну и новац и на тај начин приноси жртву како би умирио богове. Посета планини је с времена на време забрањена због вулканске активности. Иначе, вулканска и сеизмичка активност изражена је у читавом острвском појасу у Југоисточној Азији (простор између Аустралије и Азије). Она настаје као последица подвлачења Аустралијске тектонске плоче под Евроазијску. То доводи до снажних потреса и вулканских ерупција. У периоду од 2004. године до данас вулкан Бромо имао је неколико ерупција од којих је најјача била она из 2011.

ЗЕМЉА ВЕЧНОГ ПРОЛЕЋА

Канарска острва одувек су била бисер Атлантског океана. У почетку најзападнија земља света, касније успутна станица ка Новом Свету, а данас популарна туристичка атракција Шпаније, има богату и интересанту историју. Баш онако како су и настала – бурно, експлозивно и спектакуларно и кроз историју су се провлачила ова вулканска острва. Отимали су се око њих Мароканци, Холанђани, Португалци, али су она ипак на крају припала Шпанцима. Припала теоријски, правно, али су своју специфичност сачувала и до данашњег дана. Богата песковитим плажама и високим планинама, топлим морем и повољним ветром, богатом флором и фауном, интересантном историјом, атрактивним вулканима, квалитетном туристичком понудом, али пре свега атмосфером и климом „земље вечног пролећа“ привлаче и привлачиће милионе и милионе путника, туриста, морепловаца и у будућности.

Канарска острва чини низ острва површине 7.273 km², од којих су најважнија Тенерифе, Фуертевентура, Гран Канарија, Ланзароте, Ла Палма, Ла Гомера и Ел Херо. Иако смештена на свега 100 km од обала Марока она ипак чине аутономну покрајину Шпаније. Гранични спор између Марока и Шпаније постоји дуги низ година и он је последица сукоба мишљења о постављању границе која се пружа по дну мора. Та граница је јако важна јер она одређује власништво над морским дном које је богато нафтом и другим ресурсима. Канарска острва су вулканска и планинска острва, са бројним кратерима, посебно на острву Тенерифе. Канарски кратери спадају међу највеће на свету. На острву Тенерифе се налази и највиши врх Шпаније Пико де Теиде висок 3.718 m и овај вулкан је трећи највиши вулкан на свету.

ИТАЛИЈАНСКО СЕЛО ДУХОВА

Сви смо већ чули за њу, велелепну невесту јадранског мора. Једно од најнеобичнијих кутака планете земље. Град на невероватних 118 острва! Град без моторних возила, без путева и са много мостова. Град који је Томас Ман још почетком 20. века назвао „најневероватнијим градом од свих градова“, град који тоне у свом најлепшем сјају и процвату. То је прва дама другог по величини Средоземног залива, то је *Serenissima*!

Међутим, у сенци Венеције и њене велике славе, остала су многа друга насеља у њеној околини. Мени је за око запао Бурано те ћу вам написати пар редова о овом симпатичном насељу удаљеном свега 7 km од највеће звезде италијанске јадранске обале. Бурано је дакле острво, које је попут града „крилатог лава“, испресецано многобројним каналима и повезано мостовима. Некада је ово месташце било надалеко познато по чипкарству, а данас по свом шареноликом изгледу. Истини за вољу, Бурано нема ни десетину онога што Венеција може да вам понуди, али специфичност овог малог насеља, од свега 4.000 становника, је очигледна. Легенда каже да су фасаде кућа на острву Бурано бојене јарким бојама како би домовина, својим рибарима, била што уочљивија у магли и како би се безбедно вратили са пучине. Данас, ипак, шарене фасаде имају туристички значај и привлаче многе знатижељне душе и светске путнике. Рибарством се и даље бави добар део становника острва, али се све више младих окреће туризму и побољшању туристичке понуде. Ако посетите Венецију, купите *vaporetto pass* и за 20 евра возите се неограничено током 24 сата локалним линијама на бродићима који вас, између осталог, могу одвести и до Бурана!

Сивита ди Багнорегио, познато још и као „село духова“ је италијанско насеље настало још пре 2.500 хиљаде година, у време Етрураца. Смештено је у централној Италији, у округу Витербо на око 120 km удаљености од главног града Рима. Веома је специфично због своје невероватне историје, али и локације. Наиме, ово невероватно место налази се на платоу вулканског туфа који је врло растресит, подложен круњењу те је самим тим и површина туфа трошна и несигурна. Садашње насеље изграђено је у 12. веку и у њему данас живи мање од 10 становника. Епитет „Село духова“ ово насеље је понело због чињенице да одумире због локације на којој се налази јер је живот у истом опасан и неизвесан због одрона, деловања ветра, кише и снега на подлогу. Село је специфично и по неколико стотина метара дугом пешачком мосту који представља једини начин да се дође до њега. Последњих деценија постало је веома значајна туристичка атракција, викенд одмориште углавном за богатије туристе, али то ипак није омогућило стављање овог локалитета под УНЕСКО заштиту, међутим село свакако плени својом необичношћу, рустичним амбијентом, предивним погледом и мирном атмосфером.

ШАРЕНИЛО У СЕНЦИ НЕВЕСТЕ ЈАДРАНА

Пише: Даница Ђуркин

Децембра 13. и 14. 2016. године, у оквиру обележавања Дана географа, угостили смо светске путнике: Драгана Шибалића и Виктора Лазића.

Драган Шибалић нас је одвео у далеку Индију и на своја два точка провозао кроз високе Хималаје. Видели смо невероватне пејзаже, чули приче и анегдоте о народу Индије, њиховом темпераменту, гостопримљивости и љубазности. Уверили смо се у бројност Индијаца видевши гужве на путевима Њу Делхија, али и приврежност својој историји и култури, на кратко прошетавши обалом Ганга и улицама Варанасија. Наш гост нас је одвео и до Непала, а потом и до малог индијског села у коме као да је време стало пре 200 – 300 година. Стигао је и на надморску висину од преко 5000 метара, где нам је показао и дочарао сурову лепоту Хималаја. За крај је све присутне оставио без текста својим планом о новом великом путовању око света, на два точка, које припрема.

Кроз ретроспективу својих путовања, Виктор Лазић, нас је упознао не са једном, већ са многим државама света које је обишао. Прича је почела у Етиопији

где смо се упознали са племеном који женску вредност мери бројем крава. Затим смо скокнули до Индонезије и њених становника којима се Виктор веома свидео, па су му и женидбу организовали, са које је био принуђен да побегне. Да прича буде занимљивија, стигли смо и до Суматре, на којој се наш домаћин нашао у друштву бивших људодера. Својом ладом нивом, провозао нас је преко Турске и Ирака, до Кавказа и Јужне Осетије, где су га, стигавши на границу, ухапсили. Након што се избавио из затвора, одвео нас је до Кине и испричао анегдоту, једну од многих, која је засмејала

нимљивих дестинација и чули још више невероватних прича, једног правог авантуристе и заљубљеника у путовања. Иако адвокат по професији, Виктор је заљубљеник у путовања и авантуре, а такође је и власник највеће приватне библиотеке у Србији са фондом од преко милион књига. После сваког његовог путовања, библиотека постаје богатија за нове књиге из далеких земаља. За крај смо му пожелели срећан пут на његово ново путовање у Бразил.

Њихове веома инспиративне и надахнуте приче и велики број фотографија учиниле су за тренутак да се и ми нађемо у тим, веома удаљеним крајевима света. Захваљујемо им се што су били ради да поделе своја искуства са нама и жељно ишчекујемо њихова нова путовања и нове авантуре о којима ће нам причати.

До тада, традиција одржавања Дана географа се наставља, тако да уз позитивно расположење заказујемо дружење на истом месту и наредне године, са још занимљивијим људима, причама и идејама.

ла све присутне. Видели смо прегршт за-

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА „ГРУЖАНСКА ЈЕСЕН”

Пише: Милица Сучевић

Да ли бисте повезали сликарство и географију као области које могу да буду блиске једна другој? Вероватно не. Због тога, једно село у Шумадији, које чува традицију и обичаје ових крајева Србије, где су људи познати по гостопримству, а природа на сваком кораку открива многе своје занимљивости, разбија те недоумице. Село се зове Жуње, налази се на обали Гружанског језера. У њему се сваке године одржава Ликовна колонија „Гружанска јесен“ која окупља све заљубљенике у сликарство. Ова ликовна колонија данас је позната и изван граница земље, јер се овде окупљају сликари из различитих крајева Европе, па су гости села били Руси, Шпанци, Немци, Словенци...

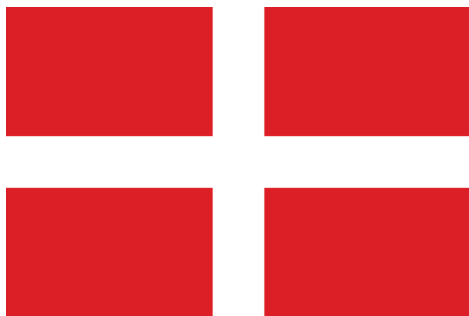
Ова ликовна колонија нашла је своје место у најживописнијим селима Шумадије, у општини Кнић. То су села која одржавају своје постојање и нуде многе интересантне локалитете за обилазак. Међу овим местима, издваја се село Борач, познато по Борачком крсту и остацима средњовековне тврђаве, одакле се пружа незабораван поглед на околне пределе. Такође, у подножју, сакривена међу стаблима липа, налази се и црква Светог Архангела Михаила из 14. века. Треба напоменути и село Честин, које се налази на обронцима Гледићких планина, и познато је по манастиру Каменац, задужбини деспота Стефана Лазаревића из 15. века.

Споменула сам на почетку географију, и питате се шта је везано за њу. Управо оно што учесници колоније осликавају, а то су различити предели и простори, са мотивима планина, језера, река и слично. Уметници су смештени у кућама које негују стару сеоску традицију, и данас су позната по сеоском туризму. Мештани им преносе најбољу слику о свом крају, о његовим лепотама, традицији и свакодневном животу људи. Слушајући приче и упознавајући ове крајеве, уметници стварају и своја дела. Главни мотиви су пејзажи и све оно што инспирише човека када се препусти природи. На уметничким делима сусрећу се лепоте Груже, заталасани брежуљци, старе српске куће, шљивици, изласци и заласци сунца на језеру, и тек прве назнаке ране јесени. Њихова дела су ризница бројних реалистичних мотива, поетских и апстрактних, и свега онога што је уметник желео да искаже.

Ове године, одржана је 21. ликовна колонија у периоду 03. – 10. септембра, и у њој је учествовало 18 уметника. Одржани су и бројни излети како би се учесници упознали са културно-историјским знаменитостима овог краја и како би им боље дочакали пределе у којима бораве. У склопу колоније организоване су различите тематске вечери у којима су учествовали бројни књижевници, глумци и музичари. Свако вече је употпуњавано фолклорним играма друшава ових крајева, па су се публици представили КУД „Гружа“ из Груже и и КУД „Стеван Книћанин“ из Кнића. Све слике са ове ликовне колоније биле су изложене од 09. септембра у Дому културе у Книћу како би се промовисали радови уметника. Следећа станица где ће ове слике бити изложене јесте галерија „ВИШ-е од галерије“ Политехничке школе у Крагујевцу.

Пише: Марко Крстески

Суверени ред Малтешких витезова

Глобални политички систем заснива се на идеји суверенитета. Независне државе које стварају геополитички поредак су све наводно независни ентитети, указујући потпуну моћ преко својих територијалних доминиона. Овакви доминиони морају бити велики. Луксембург се неретко посматра као комично мала земља (2600 km²), али је див у односу на Лихтенштајн (161 km²), који је огроман у односу на Монако (1,97 km²), а овај је цин у односу на Ватикан (0,44 km²). Ипак, Ватикан има доминион.

Суверени ред Малтешких витезова нема никакву територију, осим ако се не рачунају две зграде у Риму у којој он ужива легалне екстратериторијалне привилегије. Малтешки витезови, као што официјално име реда наглашава, се односи на суверени ентитет који као такав признају 104 државе са којима одржава дипломатске везе.

Међународни статус реда је у супротности са стандардном дефиницијом суверенитета. Ако Малтешки витезови имају суверенитет, онда он не означава остварење крајње моћи над територијом, већ само припадање клубу најјачих сила од којих је већина територијално заснована. У том случају, сваки појединац може да се посматра као суверени ентитет (нпр. да лични суверенитет пореди са поседовањем нуклеарног оружја).

Као и суверене државе Монако, Лихтенштајн, Андора и Сан Марино, и војни ред Малтешких витезова се најбоље може посматрати као феудални остатак који је некако успео да избегне геополитичку модернизацију Европе. Потичу од крсташког реда Хоспиталаца из Јерусалима, који су држали територију Малте од 1530. до 1798. када их је Наполеон протерао са острва.

Поново су се успоставили у Риму као војно-медицинска организација држећи се свог сувереног статуса. У доброј мери ред је задржао своју феудалну структуру, а њени службеници су до 1990-их морали да буду племенитог порекла. Према неким изворима, ред се трансформисао у последњих неколико деценија од ексклузивне, полу-монашке организације опседнуте генеалогичком, у делотворну хуманитарну организацију.

Малтешки ред не може контролисати ни једну територију, али поседује карактеристике суверенитета. Поред размене амбасада са страним земљама, издаје сопствене пасоше, поштанске марке и валуту, мада су друга два у великој мери артикли колекционара. Такође има свој војни корпус, који је у целини посвећен међународној медицинској служби.

Малтешки витезови се често помињу у штампи због своје хуманитарне акције на Лампедузи, малом италијанском острву између Сицилије и Туниса, који служи као центар за притвор азиланата и других могућих имиграната у Италију.

Република Лакота

Република Лакота је предложена држава унутар САД-а, која би се простирала на терито-

рији савезних држава Небраске, Вајоминга, Монтане, Северне и Јужне Дакоте, и заузима простор величине Сирије. Границе које су предложене подударају се са онима потписаним споразумом из 1851. године, када је САД признала државу Лакота. Неколико деценија касније САД су просто заборавиле на овај споразум и успоставили су контролу над овом територијом.

Проглашење независности била је иницијатива Сијукса, конфедерације састављене од индијанских племена Лакота, Дакота и Накота. У писму упућеном Стејт департменту 17. децембра 2007. проглашавају све потписане уговоре са САД-ом неважећим, а разлог је непоштовање нити једне од тачака у задњих 150 година од стране САД-а, истичући да више неће признавати племенске управе и председнике постављене од стране Бироа за Индијанска питања.

Највећи град у Лакоти била би Омаха у Небраски. Територија садржи најсиромашније пределе САД-а. Група наводи да унутар резервата влада колонијални апартхејд и да је у 150 година САД-ове администрације у резерватима дошло до масовне незапослености, сиромаштва и болести. Влада је привремено смештена у Пајн Рид резервату у Јужној Дакоти.

Влада новопроглашене републике обећава да ће се заузети решавањем ових проблема као и обнове Лакота традиције и језика који су у изумирању. У

плану је оснивање властите енергетске фирме за производњу соларне енергије и енергије ветра, а разматра се и могућност узгоја шећерне репе за производњу биогорива. Држављанство је доступно свим припадницима Лакота народа и сваком становнику који живи на тој територији. Залажу се за одбијање декретног новца САД-а и прелазак на златни стандард.

Сахарска Арапска Демократска Република

САДР се налази на територији Западне Сахаре. Делимично је призната са владом у егзилу коју је основао побуњенички покрет Полисарио 27. фебруара 1976. године. Влада тренутно контролише око 20% тражене територије, идентичне бившој шпанској колонији Западној Сахари. Већину територије контролише Краљевина Мароко под називом Јужна покрајина Полисарио, док област која се простира уз границу са Мауританијом, Мароко назива тампон зоном.

Након одласка шпанских колониста, Шпанија, Мароко и Мауританија су потписале Мадридске споразуме који су водили ка прикључивању територија Мароку и Мауританији. Рат је уследио након што је независност затражио покрет Полисарио, који се представља као домородачко сахарско становништво. Самопроглашење САДР наступило је 27. фебруара 1976. године у Бир Лелу, који је био под контролом покрета до прекида ватре 1991. године. Влада у егзи-

лу, која је смештена у избегличким логорима у Алжиру, и даље га сматра главним градом, док га Мароко назива Ел Ајун.

Државе од којих су већина афричке, признале су Западно Сахару као независну државу, на челу са владом САДР. Међутим, неке од ових су у међувремену повукле своју одлуку, док је део држава замрзао признање до референдума о независности или других разлога. САДР је чланица Афричке уније, па је због тога Мароко повукао своје чланство, као једина афричка држава која није чланица. Међутим, Сахарска Република није члан Уједињених нација, Арапске лиге, нити Уније арапског Магреба.

Бароцеланд

Бароцеланд заузима простор Намибије, Боцване, Зимбабвеа, Замбије и Анголе, и простира се на површини од 126.000 km². Домовина је народа Бароци, који чине више од 20 група различитих племена. Бароци говоре сирази, сложени језик који превасходно потиче од Сесота. Као царство у прошлости, заузимао је duplo већу територију од садашње.

Под Британском колонијалном управом, Бароцеланд је уживао одређену аутономију до краја 19 века. Представљао је протекторат у оквиру веће Северне Родезије, данашње Замбије. То је хомогена држава, која је у замену за заштиту, дозволила експлоатацију минерала Британској Јужно-афричкој компанији.

Држава је конститутивна монархија, нилотског порекла, подељена на северну и јужну територију. Северним делом управља краљ „чувар и заштитник земље“, док јужним делом влада жена „краљица јута“. Они су директни потомци владара који

су владали у преколонијалном периоду.

Пре доласка британског истраживача Дејвида Ливингстона, Бароци нису имали писмо, па су се традиција и историја преносили усменим путем са колена на колена. Претпоставља се да је Бароцеланд основала краљица Мбујвамвамбва пре око 500 година. Бароце потичу са простора Конга, а у 17. веку су мигрирали на територију горњег тока реке Замбези, који данас представља срце Бароцеланда.

Средином 19. века народ Макололо из Лесота су покорили Бароце, па тако данас њихов језик сирази представља варијетет језика Сесота. Када их је Ливингстон посетио, Макололо су већ били на власти, али су се само пар деценија касније Бароци изборили за слободу.

Након открића дијаманата крајем 19. века, отпочела је трговина са европљанима, да би ради веће заштите Бароце потписале споразум са Британском Јужно-афричком компанијом. Међутим, она је увек посматрана као административна јединица Северне Родезије. Од 1900. године Велика Британија је завладала Бароцеландом као Северозападном Родезијом.

Након стицања независности 1964. године Бароцеланд је укључен у Замбију, по споразуму којим је добио аутономију. Међутим Бароце су третиране као било која област. Иако су 2012. године прогласили независност, до сада нису признати у Уједињеним нацијама.

Списак дипломираних студената Географије
од 06.06.2016. - 20.10.2016.

- Радовановић Марија, Еколошке и биоегеографске специфичности представника фамилије камила – *Camelidae*, др Снежана Ђурђић, 06.06.2016.
- Јањић Миодраг, Значај природних и антропогених вредности за афирмацију туризма Азбуковице, др Мирјана Гајић, 07.06.2016.
- Дебељак Јелена, Место картографије у систему геопросторних наука, др Јасмина Јовановић, 13.06.2016.
- Стругаревић Дарко, Друштвено – географска анализа руралног простора општине Ивањица, др Иван Раткај, 15.06.2016.
- Симић Милош, Биоегеографске специфичности прерија Северне Америке и њихова заштита, др Снежана Ђурђић, 22.06.2016.
- Петровић Марија, Биоегеографска обележја Јастрепца, др Снежана Ђурђић, 22.06.2016.
- Рајачић Немања, Еколошке и биоегеографске специфичности лемура (породица *Lemuridae*), др Снежана Ђурђић, 04.07.2016.
- Николић Невена, Примена индивидуалног образовног плана (ИОП-а) у настави географије, др Љиљана Живковић, 05.07.2016.
- Дражић Милан, Географске основе развоја Британске Колумбије, др Дејан Шабић, 06.07.2016..
- Тодоровић Милица, Демографске последице политике једног детета у Кини, др Даница Шантић, 06.07.2016.
- Јанковић Владимир, Технике мерења ширине година у дендроклиматолошким истраживањима, др Владан Дуцић, 07.07.2016.
- Татомировић Јелена, Политичко – географска анализа федерализма Немачке, др Мирко Грчић, 07.07.2016.
- Јакшић Стеван, Геолошки ресурси као фактор развоја општине Алексинац, др Велимир Јовановић, 08.07.2016.
- Путниковић Бошко, Географске основе развоја туризма општине Стара Пазова, др Дејан Шабић, 08.07.2016.
- Марковић Сандра, Биоегеографске специфичности Макаронезије, др Снежана Ђурђић, 12.07.2016.
- Станковић Бојана, Географско распрострањење миграната у Европској унији, др Даница Шантић, 12.07.2016.
- Петковић Тијана, Геоморфолошка проучавања карста на територији Србије у периоду од 1960. до 2010. године, др Сања Манојловић, 17.07.2016.
- Аћимовић Марина, Процена утицаја површинских копова на животну средину – структура и студија случаја, др Мирољуб Милинчић, 01.09.2016.
- Новчић Наташа, Истраживачки рад у настави географије, др Љиљана Живковић, 07.09.2016.
- Ристановић Војислав, Географске карактеристике и друштвено политичко уређење Холандије, др Мирко Грчић, 08.09.2016.
- Ђурић Ивана, Историјско – географске и политичко – географске карактеристике Грчке, др Мирко Грчић, 08.09.2016.
- Милованов Милан, Антропогеографска истраживања насеља Плочице, др Марија Антић, 15.09.2016.
- Миленковић Ленка, Заштита животне средине и туризам континенталног дела Црне Горе, др Мирољуб Милинчић, 20.09.2016.

- Усеиновић Јадранка, Стање и перспективе заштите животне средине Сланог Копова, др Мирољуб Милинчић, 20.09.2016.
- Јовановић Драгана, Допринос истраживања Александра фон Хумболта развоју биогеографије, др Снежана Ђурђић, 23.09.2016.
- Павићевић Душан, Туристички потенцијал општине Смедеревска Паланка, др Мирјана Гајић, 26.09.2016.
- Петровић Драгана, Туристичке вредности Старе планине, др Мирјана Гајић, 26.09.2016.
- Рацић Драгана, Активизација ученика применом проблемске наставе у географији, др Љиљана Живковић, 27.09.2016.
- Жугић Александра, Вулканизам Исланда, др Сања Манојловић, 28.09.2016.
- Маринковић Драгана, Физичко–географске карактеристике Дурмитора, др Сања Манојловић, 28.09.2016.
- Вуковић Марија, Еколошке и биогеографске одлике популације белоглавог супа (*Gyps fulvus*) на Балканском полуострву, др Снежана Ђурђић, 28.09.2016.
- Тимотић Славица, Компаративна анализа екологије, географије и рецентног статуса врста фамилије носорога (*Rhinocerotidae*) Индомалајске области, др Снежана Ђурђић, 28.09.2016.
- Никодијевић Ана, Биогеографске одлике и рецентно стање бореалних шума Канаде, др Снежана Ђурђић, 28.09.2016.
- Дукић Јелена, Географско – еколошке карактеристике општине Аранђеловац, др Мирољуб Милинчић, 28.09.2016.
- Ристивојевић Наташа, Парк природе Голија – географско еколошке карактеристике, др Мирољуб Милинчић, 29.09.2016.
- Роберт Мучи, Регионално географске одлике Републике Мађарске, др Дејан Шабић, 30.09.2016.
- Милојевић Александра, Стање водних ресурса Републике Србије и проблеми њихове заштите, др Мирољуб Милинчић, 30.09.2016.
- Радмиловић Марија, Акумулације у сливу Увца – валоризација заштите, др Мирољуб Милинчић, 30.09.2016.
- Јовановић Никола, Хетерогени мотиви као предуслов развоја туризма општине Бар, др Мирјана Гајић, 30.09.2016.
- Петровић Никола, Основне демографске карактеристике избегличке популације на територији општине Рума, др Даница Шантић, 30.09.2016.
- Живковић Душан, Утицај акумулације Стубо – Ровни на промене у географском простору града Ваљева, др Мирољуб Милинчић, 06.10.2016.
- Бојовић Петар, Квантитативна геоморфолошка анализа слива Бистрице, др Славољуб Драгићевић, 07.10.2016.
- Костић Александра, Могућности развоја туризма на територији Града Лесковца, др Мирјана Гајић, 12.10.2016.
- Пекић Љубица, Биогеографске специфичности Галапагоса, др Снежана Ђурђић, 13.10.2016.
- Миличевић Свјетлана, Утицај природних фактора на здравље људи, др Мирољуб Милинчић, 20.10.2016.
- Гиљен Бобана, Ризница природног и културног наслеђа, др Мирјана Гајић, 20.10.2016.

Теодора Поповић, рођена 29. 09. 1996. године у Београду. Основну школу завршила у Барајеву, а средњу Угоститељско-туристичку у Београду. Студент је друге године Географског факултета.

Добитник је Светосавске награде школске 2014/2015. године.

За себе каже да је Лилипутанац у космосу, уникат у мору кловнова, загонетка без одгонетке и велики љубитељ мачака. Писањем се бави од малена.

До сада је написала три необјављена романа. Поред прозе пише и поезију. Аутор је сарадничког сајта Географ.и.ја.

Океан у души

Вода тече мојим венама,
непресушна и вечна,
кроз друге руке с рекама и морима
повезана у један океан, биће света.

Моје очи су дубоко плаветнило
које под небом не мирује,
кроз чије воде многе рибе пливају
даље од пучине, у сигурне дубине.

Низ леђа ми се водопад слива
и у земљу нестаје,
са мношћем се кише стапа и
загрева ме,
спашава оне који се даве и
којима помоћ не долази.

Вода понекад мирује,
тишина се над њом спусти
и без јама птица останем,
без живота и без сунца.

А онда наступи олуја
и да се контролишем не могу
јер вода буја и буја, вода расте,
плави и прекрива.

Снажна,
разара,
она уништава и даје,
она је смрт и спас.

Нама, са океаном у души
мирно море не помаже,
јер ја од бура и таласа живим
- успињем, дишем и рађам се.

Не стајем, течем
и у себи налазим спас
да се не сломим и разбијем препреке
у овом утешном звуку природе
и ноћи коју црпим из силе воде...
Јер океан сам.
Океан кроз мене тече.

Гробље бродова

Дуж линије океана,
преко таласа што обалу пусту ломе,
дуж границе два живота,
крај гласова умрлих и Еуридице која плаче...
Тамо сам.

У небо варљиво што утеху ти пружа,
гледај смену дана и ноћи,
покрете звезде прати и ту где урони знај,
страх је закопан.

Тју слепа тачка лежи, пут без повратка.
Кад месец обасја трачак поља испред тебе,
чућеш вапаје мора и душе које певају,
певају ти бајалицу за починак.

Уздигне се кад зоре нема,
на другој страни никад не свиће.
Тју тишина лежи мртва, хладна, не враћа се.
Нема топлине коју знаш, само празан мрак,
и пустош рата, муљ што темељ закопава.

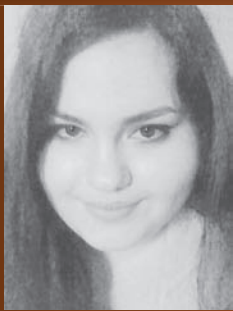
Хорде цвиле о ранама које потапају
и кроз које вода продире,
вукући те у њене тамне дубине,
да се никада не вратиш.

Пред призором заслепљен си,
од сунца једино јаче сија мрак,
и више те привлачи,
вода залази у пукотине на телу твојем,
налази пут... упијаш је.

Страх од потонућа заборављаш,
лед ти паралише тело,
склапаш очи смело, чекајући крај.

Где закопан страх је, ту сунца нема,
и слепо ноћима пловиш утварним водама.
Мртви крај тебе пролазе, свако својим путем.
Гледаш у себе – таква те будућност чека.

Што потоне на меко дно изгубљено заувек је.
Видећеш врт бродова и зелени смрад дубине,
да вечно пловиш...
на свој гроб потонеш,
океан постанеш, најмрачнији ров.

Милића Росић рођена 2. 09. 1996. године у Аранђеловцу. Завршила ОШ „Светолик Ранковић“ и Гимназију „Милош Савковић“ у Аранђеловцу. Студент је друге године Географског факултета у Београду.

Награђена је два пута од стране Гимназије: за најбољег ученика друге године 2013. године и 2016. године као стари ученик.

Од малена воли да пише поезију, у слободно време фотографише.

Река Сава

Негде тамо на ивици Балкана,
између два брода,
ношена сунчевим зрацима,
слетела је рода.

Мала, витка,
тражила је дуго идеално место,
негде близу реке,
изградиће престо.

Човек криво мисли да Сава раздваја,
она већ је спона,
загрлила плодна поља,
виче: „По је Босна бона!“

Диван ли је призор ноћу,
кад Саву сликају два града
по њеној нежној површини,
расула се светлосна парада.

Дамски, никад дрско,
лепотица наставља да тече,
дд два брода,
обале Срема и Мачве су јој прече.

Негде даље почиње да шара
предомишља се, може бити
не задуго, светла велеграда
ће је под своје скуте скрити.

А када се љубави зажели,
Дунаву ће прићи,
негде тамо иза Калемегдана,
у смрт ће отићи.

Универзитет у Београду

ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

ТУРИЗМОЛОГИЈА

Знање за путовање

ДЕМОГРАФИЈА

Популација је наша занимација

ГЕОГРАФИЈА

Права страна света

ГЕОПРОСТОРНЕ ОСНОВЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

О здрављу и изгледу Земље бринемо ми!

ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Једина школа планирања у Србији

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

91

БЕОГРАДСКИ географски лист : часопис
студената Географије / главни уредник Марко
Ланговић. - 2014, бр. 1- . - Београд :
Географски факултет, 2014- (Београд :
Планета Принт). - 30 cm

ISSN 2335-0768 = Београдски географски лист
COBISS.SR-ID 208303884

www.gef.bg.ac.rs

